

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / maart-april 2016

Stop en zie

© Pascale Bemelmans

BARMHARTIGHEID
BIJ DE PROFETEN

HET DOOPSEL, GEEN
INDIVIDUELE KEUZE

BEDEVAARTEN IN TEKEN
VAN BARMHARTIGHEID

MEER DAN ZESTIG
CATECHUMENEN

Relevant - Nummer 02
TWEEMAANDELIJKS
Maart-april 2016

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X – P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

Bij haar afscheid op 6 februari als directeur van het Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen kreeg zuster Marieke niet toevallig een boekje vol eetbonnen, van ijs over pizza tot een sterrenmenu. In de vele jaren dat ze het instituut leidde, voeren velen immers wel bij haar kookkunst en haar zorg voor de innerlijke mens. In het TPC genoot ze alvast zichtbaar in het gezelschap van onze bisschop en vele collega's en vrienden van een lekker afscheidsmaal. In zijn toespraak benadrukte onze bisschop hoe zuster Marieke in alle bescheidenheid en dienstbaarheid het instituut in goede banen leidde, wat haar er evenwel niet van weerhield om ook haar 'mannetje' te staan in het overleg met directeurs en docenten. Haar opvolgster Martha Hoffenkamp vatte het mooi samen: "Marieke, gij zijt voor mij niet alleen een voorbeeld, ge zijt ook een soort monument."

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Stop en zie	4
Barmhartigheid bij de profeten: Jeremia	10
De wereld op onze dorpel	12
Het doopsel, geen individuele keuze	13
Volwassen geloofsleerlingen willen mooi in het leven staan	14-15
There is no plan-et B	16
Religieuzen zijn nog lang niet uitgeteld	17
Groep in de kijker: Kamiano-mobiel	18
Estafette: Marc Van Dijk	19
De kiosk	20
Vorming	22
Doorkijk	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.
 Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.
 Hoofdredactie: Ilse Van Halst
 Redactieraad: Johan Govaerts, Saskia van den Kieboom, Jan Kint, Olivier Lins, Rita Peeters, Kristin De Raeymaecker, Martha Hoffenkamp, Lea Verstricht
 Redactie en abonnementen: Relevant, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.
 Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Een steunabonnement kost 50 euro.
 Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – Relevant met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Frank Bahmüller

007

De nieuwe Bond al gezien? In *Spectre* vraagt Madeleine Swann aan James waarom hij koos voor een leven van doden en moorden, een leven als opgejaagd wild, waarbij hij voortdurend over zijn schouder moet kijken en nooit rust heeft. "Hou je nooit halt en denk je daar nooit over na?", vraagt ze hem.

Waarop hij verbaasd reageert: "Halt houden en nadenken?" Meer klap ik niet uit de biecht ...

Halt houden is het eerste wat de barmhartige Samaritaan doet op zijn trip als hij onverwacht op een ander in nood botst: hij houdt halt en durft te zien wat zich voor hem afspeelt. In het dossier van dit nummer staan we stil bij dit eerste kenmerk van wie barmhartig in het leven staan en hoe we dat zelf kunnen waarmaken. We duiken ook opnieuw in de boeken van de profeten en luisteren naar wat Jeremia ons leert over barmhartigheid.

We nemen een kijkje bij de Heilige Deur waar een honderdtal gelovigen per dag even halt houden en nodigen iedereen uit om in dit Jubeljaar van Barmhartigheid op bedevaart te gaan. Zowel de Diocesane Lourdesbedevaarten als de meibedevaarten staan in het teken van barmhartigheid.

Verder denken we na over hoe gezinnen met kinderen zich thuis kunnen voelen in onze kerkgemeenschap en kijken we hoopvol vooruit naar het vormsel van een grote groep catechumenen in onze kathedraal.

Redenen genoeg om even halt te houden, *Relevant* te lezen en de vraag van Madeleine Swann voor jezelf te beantwoorden. En jij, houd jij soms halt en denk je soms na over waar je met je leven heen wil?

Ilse Van Halst

Vrijwilligers trekken met de Kamiano-mobiel, een bakfiets met soep en broodjes, door de straten van Antwerpen en houden halt bij daklozen. Ze geven hen te eten, maar belangrijker misschien nog wel is hun liefde en nabijheid.

VOOR WIE STOPT ONZE TREIN NOG?

Aan de Bisschoppensynode over het Gezin namen ook twee parochiepriesters deel. Ze spraken een heel concrete taal, dicht bij het dagelijkse leven. In zijn tussenkomst gebruikte één van hen een treffende beeldspraak: die van de trein. Vaak lijkt ons leven, zei hij, op een trein die aan hoge snelheid door steden en dorpen raast. De trein rijdt maar door. We staren naar buiten. We zien straten, huizen, mensen aan ons voorbij vliegen. We vormen ons een algemeen oordeel. "Een pittoresk dorp", "een mooi landschap", "een bouwvallige wijk" of "een rijke buurt" zeggen we dan. De trein rijdt maar door. We laten de beelden verder aan ons voorbij vliegen. Op een veilige afstand. Maar nergens houden we halt. Nergens drukken we iemand de hand. Nergens slaan we een praatje. Nergens beluisteren we iemand. Nergens blijven we stilstaan om een handje toe te steken. "Zo gaat het ook in de Kerk", zei deze pastoor. "Wij rijden maar door in leren en beleren, in plannen en agenda's, maar bij wie of wat blijven we stilstaan? Voor wie stopt onze trein nog?"

Ook de barmhartige Samaritaan was ongetwijfeld gehaast (Lucas 10, 30-37). De route van Jeruzalem naar Jericho was even onherbergzaam of gevaarlijk voor hem als voor anderen. Ook hij wilde graag voor zonsondergang aankomen in een veilig verblijf. Net zoals de priester en de leviet kon hij doen alsof hij de overvallen reiziger niet

Op 24 januari verzorgde de Grieks-orthodoxe parochie Maria Boodschap de centrale viering in de gebedsweek voor de eenheid onder de christenen in de Sint-Laurentiuskerk in Antwerpen. Metropoliet Athenagoras, orthodox aartsbisschop van België, en onze bisschop Johan Bonny gingen voor met tal van ambtsdragers uit de oecumene.

zag. Hij had zijn rijdier nog een extra spoorslag kunnen geven. Neen, het eerste verschil tussen hem en de anderen bestaat erin dat hij zijn tocht onderbreekt en halt houdt. Hij stapt uit zijn agenda. Hij stopt met doordrammen. Hij riskeert later thuis te komen. Hij onderbreekt 'de trein' van zijn tocht en geeft voorrang aan iemand in nood. Zo begint zijn barmhartigheid: door zijn tempo te verlagen en zijn tocht te onderbreken. Het is een keuze: doordrammen of stilstaan, alleen blijven of ontmoeten, toekijken of meedoen.

Tijdens de Bisschoppensynode luisterde paus Franciscus aandachtig naar alle sprekers. Ruim een week na de tussenkomst van de parochiepriester gebruikte hij dezelfde beeldspraak in zijn homilie over het evangelie van de blinde Bartimeüs (Marcus 10, 46-52). Hoewel Jezus en zijn leerlingen haast hadden om verder te trekken, blijft Jezus bij de blinde staan en zegt: "Roep hem eens hier." In zijn homilie zei paus Franciscus: "Tegenover Bartimeüs blijft geen enkele leerling staan zoals Jezus het doet. Zij blijven maar stappen en doorgaan alsof er niets aan de hand is. Is Bartimeüs blind, dan zijn zij

doof: zijn probleem is niet hun probleem. Dit is ook voor ons een gevaar: dat we het beter vinden in het aanschijn van de vele problemen om door te stappen, zonder ons te laten storen. Dan staan we wel in de buurt van Jezus, zoals de leerlingen, maar zonder te denken zoals Jezus. Dan behoren we wel tot zijn groep, maar missen we de openheid van hart, verliezen we de verwondering, de dankbaarheid en het enthousiasme. (...) Wij kunnen op weg gaan met het volk van God, maar we hebben al ons uurrooster waarin alles past: we weten waar we naartoe gaan en hoeveel tijd we eraan zullen besteden; allen moeten ons ritme respecteren en elke onvoorziene gebeurtenis verstoort ons." Daar begint de barmhartigheid van Jezus: hoewel hij een drukke agenda heeft, hoort en ziet hij de blinde, hij houdt halt en begint met hem een gesprek. Die halte wordt een plek van genezing.

Hoe vol zit onze agenda? Voor wie stopt onze trein? Waar begint onze barmhartigheid? Het zijn vragen voor het Jubeljaar van de Barmhartigheid.

+ Johan Bonny

Net na de opening van de Heilige Deur aan de Torfbrug van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal bij het begin van het Jaar van de Barmhartigheid houdt onze bisschop – heel symbolisch – even halt.

STOP EN DURF ZIEN

HOEWEL HIJ OP REIS IS MET EEN DUIDELIJK DOEL VOOR OGEN, ONDERBREEKT DE BARMHARTIGE SAMARITAAN ZIJN WEG, HOUDT HIJ HALT EN ZIET HIJ DAT ER EEN MENS IN NOOD IS. STOPPEN EN DURVEN ZIEN: HET IS EEN KENMERK VAN WIE BARMHARTIG IN HET LEVEN STAAN.

DE GEUR VAN DE SABBAT

Halt houden ondanks je drukke bezigheden en daardoor zien: het is een eerste noodzakelijke voorwaarde voor het betonen van barmhartigheid. Alleen hebben wij vandaag geen tijd om stil te vallen en nog minder om te zien wat echt rondom ons gebeurt. Hoe kunnen we vandaag onze 'heilige' agenda onderbreken om terug aansluiting te vinden bij ons diepste ik? Hoe kunnen we onszelf als het ware resetten om na te gaan of we wel goed bezig zijn? Dominee Sjirk van der Zee, predikant met emeritaat in Nederland en kenner van de Joodse theoloog Heschel, wijst op het belang van het 'sabbatten'.

Ilse Van Halst

Moest Jezus ons als moderne mens opvoeren in het verhaal van de barmhartige Samaritaan, wij zouden de noodlijdende links hebben laten liggen, weet dominee Van der Zee stellig. "We zouden koudweg zeggen: 'Nu even niet. Ik heb geen tijd. Ik heb een dringende afspraak.' Of: 'Het is niet mijn pakkie-an. Bel de ziekenwagen maar.'"

Een verklaring hoef je volgens hem niet ver te zoeken. "Onbewust worden we vandaag volkomen beheerst door het moderne leefklimaat.

Onze samenleving is een consumptiemaatschappij, gericht op presteren en winst maken. Het lijkt wel of enkel de ambitie naar 'meer' en hogerop geraken iedereen voortdrijft in de ratrace die ons leven steeds meer bepaalt. Met alle problemen van dien", analyseert de dominee. "We krijgen zoveel input en prikkels dat we niet meer zien wat echt belangrijk is. Door het bos zien we de bomen niet meer. Kortom, we geraken de menselijke ervaring van God kwijt en het intieme leven met God, Gods presentie, van waaruit ons leven nu juist richting krijgt. We hollen een hele week voort, om ons op zondag opnieuw voorbij te hollen in onze hobby's of ons onder te dompelen in de massa in shoppingcentra en meubelzaken, maar voor de diepe betekenis van de zondag als sabbat hebben we geen kennis en tijd meer."

Tegenwicht

Een antwoord vindt Van der Zee bij Abraham Joshua Heschel, een rabbijn afkomstig uit Polen, die vanaf 1940 hoogleraar theologie was in de Verenigde Staten. Hij stelt het grote belang van de sabbat aan de orde als het joodse antwoord op de problemen van onze moderne beschaving: "Het opnieuw leren genieten van de vreugde van de sabbat, het vieren van God en het samen tafelen met het hele gezin vormt een tegenwicht tegen de 'machten' van onze moderne samenleving. In de joodse traditie is de sabbat de dag voor de liturgie, bij ons is dat de zondag geworden, maar die mag terug best wat meer gevuld worden met sabbat." Hij verwijst naar het boek *Woord van God voor elke dag* van Vincenzo Paglia (NV Halewijn, 2015). "In de inleiding las ik een prachtige zin die bleef hangen en die een mooie start vormt voor dit gesprek over

zien en tot rust komen: 'Wat de Kerk is voor de wereld, is de liturgie voor de geschiedenis'."

Hij vervolgt: "Zeker als protestanten denken wij over de sabbat in termen van wat dan wel en wat niet mag. Mag je een taart bakken op sabbat of niet? Mag je zwemmen op sabbat of niet? Daarmee gaan we echter voorbij aan de ontzettend mooie en diepe betekenis van de sabbat: in de eerste plaats gunnen we God rust op sabbat. We onderbreken onze vraaggebeden en zingen alleen lofprijzingen. Met God mee delen we in de rust en de vreugde van die dag. Het is een tot rust komen, een op adem komen, een stilvallen."

Het is net die sabbat die door het heiligen van de tijd het ritme van de tijd bepaalt, en niet de zevendaagse werkweek. "De liturgie vanuit de sabbat geeft inhoud aan de tijd", legt de dominee uit. "Precies door te participeren in Gods rust, groeit het besef dat je een partner bent van God. Dat is ook wat we zien gebeuren in het verhaal van de barmhartige Samaritaan. Door af te zien van zijn plannen, rust te nemen en te gaan zitten, participeert hij in Gods handelen. Heschel zegt dat hij God op die manier present stelt. Dat besef wordt levendig gehouden door de sabbat te onderhouden. Want als alle dagen dezelfde kleur hebben, vervliegt dat besef, en voor je het weet, ben je vergeten dat je Gods partner op aarde bent."

Van der Zee vertelt hoe joden de sabbat afsluiten met de hawdala-ceremonie. Dan doven ze de sabbatkaarsen in wijn. Door de geur van de kruiden draagt iedereen de geur van de sabbat met zich mee in de week die komt. Of, om Heschel te citeren: "Als je de sabbat niet onderhoudt, vergeet je dat je in een heilige dimensie leeft."

Wie echt wil zien, moet soms wat moeite doen.

Dominee Sjirk van der Zee

Kroon op de dagen

Bij Heschel doordringt het besef dat het leven een heilige dimensie heeft zijn hele denken en doen. De hedendaagse mens beleeft die heilige dimensie doorgaans als een aanvulling op andere zaken, naast en vaak letterlijk na andere zaken, maar eigenlijk is het er de basis van en gaat ze aan al het andere vooraf, benadrukt dominee van der Zee. “Heschel is ervan overtuigd dat het menselijk leven op aarde geen private aangelegenheid is, maar dat het gaat om wat iemand doet met Gods tijd en met Gods wereld.”

“**Het menselijk leven op aarde is geen private aangelegenheid, maar wat iemand doet met Gods tijd en met Gods wereld.**”

Wat doen wij met Gods tijd? “Het besef dat we leven in Gods tijd vormt de basis van ons handelen en bepaalt dus ook je zaken doen”, luidt de analyse van de predikant. “Het leven op het ritme van de week vanuit de sabbat als kroon op de dagen leidt tot het besef dat je als mens partner bent van God. Als dat in je hart en je mens-zijn ingebed is, kun je niet anders dan ernaar handelen. En dan ga je ook echt zien wat er rondom jou aan de hand is. Dan besef je ook dat je misschien wel dringend naar een zakelijke afspraak moet, maar dat die afspraak even zal moeten wachten, omdat je daar nu net een mens in nood op je weg aantreft en die voorgaat. Dát onder andere is leven in Gods nabijheid.”

Hoe komen we vandaag terug op het spoor van die heilige dimensie? Hoe leren we terug halt houden en zien? “Eerbied gaat vooraf aan geloof. Het vormt de basis voor geloof”, weet Van der Zee. “Daarom raadt Heschel ook aan om de religieuze vragen eerst maar te laten rusten.

Hij spoort ons aan om eerst na te denken over onszelf en om ons heen te kijken. De tweede stap is de verwondering. We beseffen dat die ene grasspriet en die sterrenhemel ons tot ontzag brengen voor God, de Schepper. We worden ons ervan bewust dat het niet allemaal zo vanzelfsprekend is als wij gemakshalve denken. Pas op die manier kunnen we uitstijgen boven onze eigen behoeften en verlangens.” Van der Zee citeert eens te meer zijn leermeester: “Om menselijk te zijn moet je meer dan menselijk zijn.” En dat is geen gemakkelijke opdracht, weet de dominee: “Je moet de mensen de ogen daarvoor openen. In de opvoeding van je kinderen is eerbied hebben daarom een van de eerste zaken die je hen moet aanleren. Ook Jezus zelf leefde voortdurend vanuit die eerbied, die verwondering, die hartstocht.”

Verloren tijd

Een goede oefening om stil te vallen en te herbronnen is een sabbatjaar, zo genoemd naar analogie met de sabbat of rustdag. “Een sabbatjaar betekent volgens de Thora dat je ook de natuur een jaar rust gunt. Zes jaar lang bewerk je je wijngaard, maar het zevende jaar laat je de gronden braak liggen”, verduidelijkt Van der Zee. “Tegelijk is het zo dat je dan ook als wijnboer een jaar rust hebt, omdat je je akker niet hoeft te bewerken. Dat zevende jaar betekent dus ook voor jou als mens een kans om op adem te komen, om uit te rusten, om even terug te koppelen: Waar ben ik mee bezig? Waar wilde ik nu ook weer heen? Is de essentie me al doende niet ontgaan? In die zin is een sabbatical een heroriëntatie. Met je hele existentie kom je op adem: wat is de diepste drijfveer van mijn leven? Moet ik echt dat blitse nieuwe model auto hebben? Of die boot?”

De predikant ondervond reeds zelf hoe heilzaam zo’n sabbatical kan zijn. “Vandaag is je hele

dag, je hele week, je hele leven volgeboekt. Er is geen plaatsje meer vrij in je agenda. ‘Ik zal dat doen als ik met pensioen ben’, hoor je vaak zeggen. Alles draait om presteren en bezitten. Dat vult ons hele leven”, vertelt hij uit ervaring.

“**Een sabbatical is een heroriëntatie. Met je hele existentie kom je op adem: wat is de diepste drijfveer van mijn leven?**”

“Jaren geleden kreeg ik van mijn Kerk vier maanden studieverlof. Dat was een prachtig geschenk. Ik trok naar de Verenigde Staten, ontmoette er de Joodse schrijver Elie Wiesel en kwam via hem in contact met het gedachtegoed van Abraham Joshua Heschel.” Hij vervolgt: “Velen werpen op dat zo’n sabbatsjaar een luxe is. Ze impliceren daarmee dat het iets overbodigs is. Dat het verloren tijd is. Niets is minder waar. Het is net kostbare gewonnen tijd, maar dan wel op een heel ander niveau. Het rendeert niet in termen van materiële winst, de maatstaf waaraan men vandaag alles afmeet. Het spekt je bankrekening niet aan. Het is winst op een heel ander vlak. Je komt de heilige dimensie weer op het spoor.”

Kortom, je wordt weer gevoelig voor de geur van de sabbat. Ze doortrekt opnieuw je hele leven en bepaalt je doen en denken.

Dominee Sjirk van der Zee is steeds bereid om een lezing over het gedachtegoed van Heschel en de sabbat te geven.
Info via sj-v-d-zee@hetnet.nl

Opengereten land, leeggezogen akker, verwoeste aarde.
Het heeft geen zin meer om aan de grassprietten te trekken.
Maai ze de kop af, scheur maar, verbrand maar.
Op het veld van ontleding en betekenisloosheid
komt hij op me toe, vanuit de bosrand, en knikt naar me.
Sta rechtop, zegt hij, laat je niet onderspitten, blijf.
Recht je rug, sla gade wat er gebeurt, loop niet weg, blijf.
Als jij gaat, is er niemand nog over voor het lied.
Blijf en raket de kracht op die ik in je gelegd heb.
Raap de gevallen op, verzamel de afvalligen,
zij die voor de oogst zijn weggegaan en niet konden wachten
op betere tijden. Blijf en wacht en werk en bid ...

Even de arbeid onderbreken om aandacht te hebben voor de processie tijdens de opening van de Heilige Deur van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen en – wie weet – in gedachten enkele woorden tot God te richten.

GROOTSE AMBITIES, KLEINE REALISATIES

Als universiteitsprofessor in Duitsland valt mij het privilege ten deel om na elke acht semesters één semester studieverlof te mogen nemen. Ik hoef dan geen wekelijkse lessen te geven en kan me thuis in studiewerk verdiepen. Opdat mijn inzichten fris zouden blijven en ik de stand van zaken in mijn wetenschapsgebied (godsdienstpedagogiek) zou kunnen blijven volgen, is zo een periode meer dan welkom. Tot driemaal toe was ik zo een 'sabbatsmens'. Hoe gaat zo iets concreet in zijn werk?

Bert Roebben

Theoloog en professor voor godsdienstpedagogiek aan de Universiteit van Dortmund

Ik probeer een mix te vinden van werk dat nog moet afgehandeld worden en van ruimte die kan ontstaan voor iets nieuws. En hier wringt meteen al het schoentje. De plannen zijn groots, de realisaties blijken klein. Ongelooflijk hoe moeilijk het is voor een mens om uit de dagelijkse sleur van verplichtingen en afhandelingen te stappen en zich disfunctioneel in te laten met wat niet 'moet'. Erger nog: een sabbatsverlof zit vol demonen die je van jezelf afhouden en je verlokken om je te blijven verliezen in dagelijkse 'klussen'.

Na mijn verlof in 2007 schreef ik hierover: "Ik had grote plannen gemaakt, maar realiseerde me al snel dat allerlei duistere krachten me daarin tegenwerkten. Grappend met een collega kwam ik tot deze definitie van het sabbatsverlof: te veel demonen, te weinig tijd, te goede wijn. Noodgedwongen moest ik mijn plannen herzien en weer leren luisteren naar mijzelf, naar mijn levensverhaal, mijn ziel, mijn talenten, mijn geheim. Ik realiseer me nu dat ik toen kostbare tijd in de schoot geworpen kreeg om terug te keren naar de kern van mijn bestaan en weer als water doorzichtig en doorlaatbaar te worden voor de bron van mijn bestaan. Die tijd was één langgerekte zondag, met veel tijd om de Schepper te eren en met een verleidelijke sofa om in weg te duiken, als ik mezelf weer eens tegenkwam ..."¹

Om me te wapenen tegen de sabbatsdemonen van overmatig klussen enerzijds en intellectuele luiheid anderzijds trok ik tijdens elk verlof 'de berg op', naar het klooster van de zusters clarissen in Kessel-Lo. Daar was stilte, ruimte, géén internet. Kortom, daar kon ik me concentreren op het wezenlijke. Enkele fijne collega's moedigden me aan me op mijn eigen project te focussen. Eenvoudig was dat niet. Aan het eind van mijn sabbatical in maart 2011 schreef ik in het besluit van mijn nieuwe boek: "De winter was lang en hard. Het schrijven ging me niet altijd voor de wind. Een boek maken blijft hard labour. Maar toen de eerste zonnewarmte doorbrak, begon de specht te hameren in het bos en werd het me duidelijk dat de lente in aantocht was. Voor mij was dit een hoopvol signaal: in de stilte

van de winter had dit boek langzaam kunnen rijpen, in gedachten en op papier."²

“Hoe een sabbatsverlof mij weer bewust maakt wat 'werken' is ...”

Zo een dag van regelmaat 'op de berg' is een zegen. Ik ben een ochtendmens en bij mij gebeurt efficiënt schrijven 's morgens gedurende vier uur aan een stuk door. Dan ben ik van de wereld weg. Ik eet wat, maak daarna een stevige wandeling, rust wat en verzamel materiaal voor de dag nadien. Om 17 uur daal ik weer de berg af en houd me thuis dan nog een uurtje bezig met 'de waan van de dag' (mails en administratie). De avond is 'helemaal' sabbat: thuis genieten bij vrouw en kinderen. Hoe komt het toch dat een mens een sabbatsverlof nodig heeft om zich weer bewust te worden van de diepe waarde en betekenis van arbeid (die ergens begint en ergens ophoudt)? Ik zoek het antwoord, elke dag opnieuw – en probeer 'sabbat' in te bouwen in kleine momenten van contemplatie en rust tijdens de dag – ook aan de universiteit. Bij wijze van besluit geef ik graag dit gedicht mee. Ik schreef het aan het begin van mijn sabbatsverlof, toen ik vanuit mijn raam de zusters clarissen aan het 'werk' zag en nadacht over de noodzaak van concentratie. De titel luidt **Maiende zusters vermanen hun broeders** (14 september 2010). Zie bovenaan deze pagina.

1. B. Roebben, *De speelruimte van het geloof. Getuigenis van een theoloog*, Leuven, Davidsfonds, 2009, p. 90 (www.seekingsense.be)
2. B. Roebben, *Scholen voor het leven. Kleine didactiek van de hoop in zeven stappen*, Leuven, Acco, 2011, p. 164.

© Paul Hermans

© Ise Van Halst

Herbronnen op de 'Ruta del Cister' langs cisterciënzerkloosters in Catalonië. In de door eenvoudige romaanse kloostergalerijen omringde binnentuin van het klooster van Poblet verdiept de klaterende fontein enkel nog de stilte.

ALS HET LEVEN JE ROEPT

Ooit al eens gehoord dat je werd geroepen door het leven? Het verhaal van de barmhartige Samaritaan leert ons dat we ons moeten kunnen laten tegenhouden, willen we de roep horen en zo te weten komen wat ons te doen staat. Het lijkt evident, maar dat is het allerminst in een tijd en cultuur waarin mensen meer voortgeduwd worden in een rush dan dat ze zelf nog weten waar ze naartoe willen en de tijd kunnen nemen om de tocht voor te bereiden. Hoe gaan we om met het feit dat de eerste stap in het beoefenen van barmhartigheid zo moeilijk te realiseren valt? We hebben allemaal argumenten, net zoals de priester en de leviet, om in een bocht te lopen om situaties, waarin de roep van de ander tot ons komt.

Lea Verstricht

Je laten tegenhouden en de bocht niet nemen, kun je oefenen. Daar zijn religies altijd sterk in geweest. Daar ligt hun kracht ook voor de mens van vandaag. De meeste religieuze praktijken zijn erop gericht om het voortkabbelende leven even op te schorten of te onderbreken. Met als doel terug contact te krijgen met de bron van het bestaan, of met de roep die in jouw leven klinkt. De evolutie van de

kerkpraktijk geeft een ietwat verkeerd beeld, want de religieuze praktijken zijn nog lang niet verdwenen en laten eerder een groeiende curve zien dan wel een neerwaartse. Religieuze praktijken laten zich ook prima inschakelen in het gewone leven. Hoe meer tijd ze vragen, hoe meer het een oefening wordt in wat stilvallen betekent. We geven hier enkele voorbeelden van wat bestaat, eeuwenoude en nieuwe vaak universele praktijken. Ze hebben hun plaats in de verschillende godsdiensten en religies, en hebben alle een gemeenschappelijk kenmerk: ze richten je aandacht op wat heilig is in het leven.

Sommige praktijken zijn snel gebeurd en richten zich op de korte tijd die mensen hebben. Even een kerk binnenstappen om te bidden of een kaarsje te branden bijvoorbeeld vraagt niet veel tijd. Toch doen mensen dit niet zomaar. Hun aandacht wordt even naar iets anders dan de dagelijkse sleur getrokken. Of de dagelijkse zorgen worden neergelegd en toevertrouwd. Dergelijke praktijken getuigen van het besef er niet alleen voor te staan, of geven een ervaring van kracht om de weg verder te kunnen zetten. Voor wie niet in een kerk geraakt, biedt het internet tal van mogelijkheden om enkele minuten stil te vallen en de aandacht scherp te stellen via sites als eenkwartiervoorgod.nl, christelijkemeditatie.net of bijbelcitaat.be. Ook de blog van internetpastor Sintobin, ignatiaansbidden.org, trekt dagelijks een massa bezoekers.

Andere praktijken vragen iets meer tijd. Yogalessen moeten vandaag zelden worden geannuleerd. En ook meditatie kent een aantrekkingskracht. Christelijke meditatie wordt herontdekt. Abdiën en andere

gemeenschappen bieden elke week een avond of dagdeel aan waarin mensen samenkomen om in stilte te bestaan. Meditatie maakt je vrij van binnen, doet je anders kijken naar je leven en verbindt je als universele praktijk met anderen. 'Mediteer en leef' klinkt het op de homepage van christmed.be. De weg naar binnen breekt je tegelijk open. Zo zouden we de effecten kunnen beschrijven.

Ook bedevaarten zijn een oefening van loskomen van de beslommingen en je eigen belangen. Steeds meer mensen schuwen het niet enkele weken of maanden te investeren in het op weg zijn met zichzelf, naar heilige plekken, in een spoor dat door velen is getrokken. Ze ervaren een nieuwe kracht die door het ritme van het lopen en bewegen wordt losgemaakt. De aandacht wordt gericht en ze vinden opnieuw aansluiting bij de essentie van het leven.

Al deze oefeningen kunnen ook tot een levenshouding worden. Opschorten van datgene waarmee je bezig bent of oefenen in het stilvallen kunnen uitmonden in een houding die je hele leven doordeesemt. We komen dan uit bij een religieuze houding die we als wachten kunnen omschrijven. Christenen oefenen dat wachten ook weer specifiek in de tijd van de advent bijvoorbeeld. Maar het wachten kan meer zijn dan op iets specifiek wachten. Het getuigt van een weten dat het leven niet af is en dat altijd, hoe onverwacht ook, nog iets te verwachten valt. Wachten maakt dat je kunt openstaan voor wat op je weg ligt en om hulp roept, ook zonder stem. Alle genoemde praktijken zijn stappen in de richting van het wachten als religieuze houding, en dus als een houding die barmhartigheid mogelijk maakt.

EEN DEUR DIE OPENGAAT

“Een deur die plots opengaat, waardoor je weer hopen gaat”, zong Ann Christie in *Dat heet dan gelukkig zijn*. Ook in de Bijbel heeft het openen van deuren een hoopvolle betekenis, stelde mgr. Johan Bonny in zijn homilie in de plechtige viering op 13 december bij het openen van de Heilige Deur van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal ter gelegenheid van het Jubeljaar van de Barmhartigheid. In psalm 24 bidt de psalmist vol hoop en verwachting, vol vreugde en vertrouwen: ‘Poorten, heft uw kroonlijsten op, gaat open, aloude deuren: de Koning der glorie moet binnengaan.’ “Dit Jubeljaar sluit aan bij de oude verwachting van het volk van God dat God met zijn barmhartigheid opnieuw tot ons mag komen”, aldus onze bisschop. Hij verwijst ook naar het evangelie, waarin Jezus zichzelf niet enkel de herder, maar ook de deur van de schaapskooi noemt: ‘Ik ben de deur; wie door mij binnenkomen zal gered worden’ (Joh. 10, 7-10). “Het Jubeljaar van de Barmhartigheid wil de deur naar God, die vandaag soms voorgoed in het slot gevallen lijkt, weer openen”, benadrukte onze bisschop. “Voor wie dichterbij God wil komen, opent Jezus de deur van het evangelie, van de sacramenten en van de kerkgemeenschap.” Bij Lucas lezen we dan weer hoe Jezus zijn leerlingen uitnodigt om op de deur te kloppen: ‘Klopt en er zal worden opengedaan’ (Lucas 11, 5-13). Mgr. Bonny legt uit: “Jezus laat ons niet in de kou staan. We mogen te allen tijde bij Hem aankloppen, ook midden in de nacht. Het Jubeljaar van de Barmhartigheid is een jaar om opnieuw te durven aankloppen bij God, zelfs op klaarlichte dag.” (IVH)

EEN HEILIGE DEUR, VEEL OPEN DEUREN

In zijn bul *Misericordiae vultus* waarmee hij het Jubeljaar van de Barmhartigheid afkondigde, bepaalde paus Franciscus dat ieder bisdom een Deur van de Barmhartigheid moet openen. Sommige bisdommen openen meerdere Heilige Deuren, ons bisdom houdt het bij één. “Als bisdom kozen we ervoor om één deur te openen en dat ook goed te doen. De deur is dagelijks open van 14 tot 16 uur. Vrijwilligers onthalen de bezoekers en pelgrims, en maken ze wegwijs”, verduidelijkt vicaris Bart Paepen, pastoor van de kathedraal. “Daarnaast voorzien we in de kathedraal een ware oase van barmhartigheid. Mensen kunnen er bidden. Ze kunnen bezinnen bij Bijbelteksten over barmhartigheid. Er is biechtgelegenheid of ruimte voor persoonlijk gesprek.”

Wie de opening van de Heilige Deur van de Basiliek van Sint-Jan van Lateranen in Rome volgde op televisie, zag wellicht dat deze dichtgemaakt was. De Heilige Deur in Rome is werkelijk met dat doel in de basiliek gebouwd en gaat alleen open als er een Heilig Jaar is. In de kathedraal van Antwerpen is dat anders. De moederkerk van ons bisdom heeft geen officiële Heilige Deur en dus moest er een aangeduid worden. Omdat de poort van noordpoortaal aan de Torfbrug al een tijdje niet gebruikt werd, was deze ideaal als Heilige Deur.

Ons bisdom heeft dan misschien maar één Heilige Deur, het heeft ook zeven collegiale kerken die tussen Pasen op 27 maart en het feest van de Kruisverheffing op 14 september hun deuren openen om pelgrims te verwelkomen. In het vorige nummer van *Relevant* las je reeds hoe elk van deze kerken een fysiek en een spiritueel werk van barmhartigheid toegewezen kregen en daarrond allerlei activiteiten organiseren. (SvdK)

Info op <https://nieuw.kerknet.be/heilig-jaar-van-barmhartigheid-kalender-bisdom-antwerpen>

IEDEREEN IS WELKOM

Om de permanentie aan de Heilige Deur in de Antwerpse kathedraal te verzekeren, staan er elke dag drie vrijwilligers paraat. Johan Segers uit Deurne is een van hen. Hij reageerde enthousiast op de oproep naar vrijwilligers: “Een openstaande deur is voor mij het ultieme teken van barmhartigheid. Daar wil ik graag aan meewerken.”

De taak van een vrijwilliger aan de Heilige Deur is drieledig. “Er staat steeds iemand buiten om mensen binnen te noden en welkom te heten”, legt Johan uit. “Binnen vangt een andere vrijwilliger iedereen op en geeft de nodige uitleg. Iedereen mag binnenkomen door de Deur. Soms willen mensen gewoon een kaarsje komen branden. Wie de kathedraal wil bezoeken, wordt doorverwezen naar de hoofdingang. Maar ook deze mensen nodigen we uit om de oase van barmhartigheid te bezoeken in de Sint-Antoniuskapel. Het is aan hen om te bepalen hoe ver ze willen binnenkomen in onze Kerk. In de kapel maakt een derde vrijwilliger de pelgrims wegwijs.”

Johan geniet van het contact met de bezoekers, zowel de toevallige passanten, de toeristen als de echte pelgrims. “Mensen hebben vaak veel te vertellen. Spontaan spreken ze over hun geloof, hoe ze dat beleven of hoe ze het wat zijn kwijtgeraakt. Heel wat mensen reageren enthousiast op de banner met paus Franciscus. Het is voor velen een teken van hoop”, weet Johan.

Zo is ook een open deur in de kerk voor Johan een teken van barmhartigheid en hoop. “Mensen laten voelen dat ze welkom zijn, waar ze ook vandaan komen, wie ze ook zijn, dat is werkelijk Kerk-zijn.” (SvdK)

Johan Segers

Oud en jong wachten vol spanning tot onze bisschop de Heilige Deur van de kathedraal zal openen. Iedereen is er elke dag welkom tussen 14 en 16 uur.

Ook geïnteresseerd om vrijwilliger aan de Heilige Deur te worden? Info bij diaken Pieter Wieërs, Sint-Pietersstraat 1, 2000 Antwerpen, parochie@dekathedraal.be, 03 213 99 60. Ook de collegiale kerken zijn nog op zoek naar vrijwilligers die permanentie willen doen tijdens de bedevaartdagen. Info bij Anke Vuurens, anke.vuurens@bisdomantwerpen.be

DE WOEDE VAN DE BARMHARTIGE

GODS BARMHARTIGHEID VOLGENS DE PROFEET JEREMIA

Het Boek Jeremia is het tweede in de rij van 'grote profeten' – groot omwille van de omvang van het geschrift. Het ganse boek is opgebouwd rond "de dreiging vanuit het Noorden" (Jeremia 1,14) die de profeet in zijn zendingsvisioen te zien krijgt: de dreiging van de verwoesting van Jeruzalem en de ballingschap, die ook werkelijkheid worden. Na Jesaja, die in de christelijke traditie de profeet van de advent werd – de profeet die de geboorte van de Messias aankondigt –, volgt de 'onheilspreeker' Jeremia die in zijn eigen lijdensgeschiedenis al vooruitwijst naar Jezus' verwerping en dood (cfr. Mattëus 16, 14).

Rik Hoet

Het onheil vanuit het Noorden

Het Hebreeuwse woord voor 'barmhartig zijn' (*racham*) komt bij Jeremia eerst voor in een beschrijving van het onbarmhartige 'volk uit het Noorden'. Want na het inleidende hoofdstuk (Jeremia 1) waarin de profeet zijn zending krijgt van Godswege, volgen een reeks hoofdstukken met orakels waarin Jeremia Gods volk waarschuwt en oproept tot bekering. Het volk is ontrouw aan zijn God door te rekenen op mensen en andere goden, door onrecht te plegen en te moorden, door te

luisteren naar valse profeten. Daarom zegt de Heer (6, 22-23):

"Zie een volk komt uit het land van het Noorden, een grote natie [...] Boog en speer hanteren ze. Wreed is dit volk en zij zullen niet barmhartig zijn (racham). [...] op paarden zullen zij rijden; toegerust, als een man ten oorlog tegen u, o dochter van Sion!"

Ontferming na straf

Omdat Gods volk zich niet bekeert, kan de Heer niet anders dan het overleveren aan zijn vijanden. In Jeremia 12, 7 klaagt God:

"Ik heb mijn huis verlaten [...], mijn zielsbeminde in de handen van haar vijanden gegeven."

Maar zijn klacht loopt uit op het voornemen:

"Alle slechte burens die het eigendom dat Ik had gegeven aan mijn volk Israël, hebben aangetast, zal Ik uit hun land wegrukken. En het huis van Juda ruk Ik weg uit hun midden."

"Nadat Ik hen heb weggerukt, zal Ik omkeren en mij ontfermen over hen en zal Ik ieder terugbrengen naar zijn eigen erfdeel, elk naar zijn eigen land" (12, 14-15).

En het perspectief wordt onverwachts nog heerlijker: als die vijanden van Gods volk

"de wegen van mijn volk aanvaardden en zweren bij mijn naam: 'Zowaar de Heer leeft' – zoals ze eens mijn volk leerden zweren bij Baäl – dan worden ze opgenomen in mijn

volk. Maar indien zij niet luisteren, zal Ik dat volk uitrukken en vernietigen" (12, 16-17).

Dat die laatste waarschuwing niet alleen de andere volken geldt, maar ook Gods eigen volk, mag blijken uit het vervolg. Daar zegt de Heer tot zijn volk, dat Hij niemand zal sparen, ook koning, priesters en profeten niet:

"Ik zal hen niet sparen, ik zal onverbiddelijk zijn, geen medelijden hebben (racham), maar hen vernietigen" (13, 14).

Gods verontwaardiging

Jeremia mag zelf niet trouwen en geen kinderen op de wereld zetten, want – zo zegt de Heer – de kinderen die hier geboren worden, zullen sterven aan dodelijke ziekten, zwaard en honger en niet begraven worden en niemand zal over hen rouwen (16, 1-4). Hij mag niet

"mee rouwen en geen meeleven tonen met hen; want Ik heb van dit volk mijn vrede (sjaloom), liefde (chesed) en barmhartigheid (rachamim) weggenomen – zo spreekt de Heer" (16, 5).

De profeet, die de gevoelens van God moet delen en overmaken aan zijn volk, mag geen medelijden tonen, terwijl dit toch de 'drijfveer' van God is! Hij moet integendeel delen in Gods woede omwille van hun ontrouw en afgoderij (16, 11), hun "koppig en boosaardig hart" (16, 12). Het volk zal in ballingschap gaan en God zal geen genade (*chanan*) tonen.

Gods woede is de keerzijde van zijn medeleven voor zijn volk. Hij verdraagt geen onrecht. Onrecht wekt zijn verontwaardiging. In opstand komen tegen onrecht heeft dezelfde

Vorig jaar trokken meer dan driehonderd migranten en vluchtelingen zonder papieren vanuit Brussel over Mechelen naar Antwerpen om hun eisen voor regularisatie kenbaar te maken. Vandaag is deze eis prangender dan ooit. In opstand komen tegen onrecht heeft dezelfde wortels als medeleven.

wortels als medeleven. God is verontwaardigd omdat Hij geraakt is in zijn 'ingewanden' omwille van de pijn die aan één of meerdere van zijn kinderen wordt aangedaan. In zijn meevoelen (barmhartigheid) komt Hij op voor het recht van de zwakken (rechtvaardigheid). Als God kwaad is tegen de vijanden van Israël, dan is dat omdat ze zijn volk onderdrukken. Maar ook zijn woede tegenover zijn eigen volk spruit voort uit dezelfde bekommernis om hun geluk: niet zozeer omdat Hij gekrenkt zou zijn door hun ongehoorzaamheid (zoals menselijke ouders en gezagvoerders), maar omdat ze door hun ongehoorzaamheid in hun ongeluk lopen.

Zo zegt God aan koning Sedekia van Juda door de mond van Jeremia:

"Ikzelf bestrijd jullie [...] in hevige toorn en grote woede. [...] En dan lever ik koning Sedekia van Juda, zijn dienaren en al wie in deze stad ontkomen zijn aan de pest, het zwaard en de honger, uit aan koning Nebukadnessar van Babel [...]. Hij zal slaan met het scherp van het zwaard en niemand sparen, hij zal onverbiddelijk zijn en geen medelijden hebben (racham) (21, 5-7; vgl. 13, 14).

Toch ontferming

Maar centraal in dit Boek staan een paar hoofdstukken die het herstel van Israël (hoofdstukken 30-31) en van Juda (32-33) in het vooruitzicht stellen. God zal zich ontfermen over Jakobs woningen (30, 18). Op het berouwvol gebed van Efraïm (= het Noordrijk Israël) kan God niet anders dan vaststellen:

"Is Efraïm Mij niet een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind? [...]

Daarom rommelt Mijn ingewand (*racham*) over hem;

Ik zal Mij zeker over hem ontfermen (racham), zegt de Heer" (31, 20 naar de Statenvertaling).

De Heer zweert zelfs plechtig bij het "verbond" dat Hij gesloten heeft met de dag en de nacht, en bij de vaste wetten die Hij aan de hemel en de aarde heeft opgelegd, dat Hij het "zaad van Jakob en van Mijn knecht David" niet zal verwerpen, maar daaruit iemand zal nemen, die zal heersen over "het zaad van Abraham, Izaak en Jakob"

"want Ik zal hun gevangenis keren en Mij over hen ontfermen (racham)" (33, 25-26).

De voorwaarde blijft echter steeds dat Israël luistert naar Gods woord. Als legeroversten aan Jeremia beloven te zullen gehoorzamen aan wat God hen zegt te doen, kan de profeet hen meedelen dat ze niet langer de koning van Babel moeten vrezen, want

"Ik zal u barmhartigheid (rachamim) geven, zodat hij voor u barmhartig is (racham) en u terug laat gaan naar uw land" (42, 12).

De straffer gestraft

In zijn woede levert God zijn volk uit aan zijn vijanden waarin het meer vertrouwen stelt dan in Hem. Maar als die vijanden veel te lelijk tekeergaan tegen zijn volk, keert Gods woede zich tegen hen. Opnieuw – zoals in Jeremia 6, 22 en met haast dezelfde woorden kondigt de profeet aan dat "een volk komt uit het Noorden, een grote natie", aangevuld met "vele koningen", met boog en speer:

*"Wreed zijn ze en zij zullen niet barmhartig zijn (racham) [...]
[...] op paarden zullen zij rijden;
toegerust, als een man ten oorlog tegen u,
o dochter van Babel!" (50, 42).*

Ditmaal dus niet tegen Israël, maar tegen Babel. Is Israëls God dan een wispelturige godheid? In deze profetieën en in heel de Bijbel proberen mensen de geschiedenis van hun volk te begrijpen in het licht van hun vertrouwen in Gods verbond van liefde voor hen. De ballingschap wordt uitgelegd als een straf van een liefdevolle vader die zijn kinderen goed wil opvoeden, maar niet wil dat de straf tot hun dood leidt. Wij zouden nu zeggen dat het volk door zijn zonde zijn straf over zich heeft afgeroepen. Zoals de vader uit de parabel zijn zoon niet kon beletten weg te trekken met zijn deel van de erfenis tot zijn eigen ongeluk, maar hem bij zijn terugkeer blij ontvangt (Lucas 15, 11-24), zo staat God met zijn barmhartigheid klaar als Israël zich bekeert.

Intussen is in de ballingschap het besef gegroeid dat de vijandige volkeren niet geregeerd worden door hun eigen goden, maar dat ze een werktuig zijn in Gods hand. En als Babel zondigt, zoals Israël gezondigd heeft, dan wordt Babel gestraft, zoals Israël gestraft werd. Zo leren de profeten begrijpen dat hun Heer de Schepper en Vader van alle volkeren is, die ook die andere volkeren liefheeft als zijn eigen kinderen.

Jeremia is niet alleen een 'onheilsprofeet'. Het Boek dat zijn naam draagt is uiteindelijk een boek van hoop en toekomst voor Israël en voor alle volkeren omdat God barmhartig is.

DE WERELD OP ONZE DORPEL

DE NOODZAAK VAN INTRA- EN INTERCULTURELE DIALOOG

© Ilse Van Halst

Je hoeft niet op reis te gaan om de 'wereld' te zien. De wereld meldt zich hier, aan onze voordeur. Maar om te begrijpen en vooral te 'erkennen' wie er aan de voordeur staat, moet je in zekere zin wel 'op reis'. Metaforisch, symbolisch, cultureel, spiritueel. Maar je kunt niet 'pelgrimeren' en transformeren zonder dat er iets wordt doorgegeven of zonder dat je gevoed wordt. Wat geven we door aan de volgende generaties? Uitgerekend in deze tijd waarin men zou moeten toegerust zijn om confrontaties met de omgeving én met zichzelf aan te gaan, blijkt men nog nauwelijks contact te hebben met het 'eigene'. Wat dat ook mag betekenen. Er is veel verwarring en men wordt opgeslorpt door onder meer een uitputtende economie.

Marc Colpaert

Elke cultuur is vandaag overal en constant in beweging, of wij dat nu graag hebben of niet. Maar wie de geschiedenis leest, weet dat het waarschijnlijk vroeger niet anders was. Er waren oorlogen, volksverhuizingen, imperia die onderdrukten, armen en rijken, pest en cholera ... (De schaal en draagwijdte kunnen verschillen.) Net in die omstandigheden deden mensen een beroep op wat voor hen het 'eigene' was. En de kernvraag – bijvoorbeeld in de tijd van Paulus – was steeds opnieuw: moeten we ons aanpassen of moeten we ons afzonderen?

Het bleek vaak een strikvraag, want 'transformeren' is inherent aan de natuur en dus ook aan de menselijke natuur. Maar men putte (veer)kracht en inspiratie uit de culturele en spirituele wijsheid en beleving van vorige generaties. Wat ze ook hadden meegemaakt, hoe verschrikkelijk hun leven ook was geweest, ze herinnerden zich een weg – ook een innerlijke – en vonden zichzelf opnieuw uit. De moedigsten scheidden koren van kaf en reddden het kind uit het spreekwoordelijke badwater. Ze 'incultureerden' in het nieuwe en gingen het gesprek aan met het 'eigene' om een en ander uit klaren, bij te schaven 'in Gods naam', want zo kon het niet verder. Ze vreesden het conflict niet. Niet tussen hen, niet met de andere.

De status van vreemdeling hield ook de kans in herboren te worden. En wie zelf geen vreemdeling was, moest zich – wilde het leven zinvol blijven – herinneren ooit vreemdeling te zijn geweest. Uiteindelijk zijn we allemaal nomaden, schreef Julia Kristeva. En nomaden zijn doorgaans gastvrij en kennen hun plek. Interculturele dialoog is steeds intergeneratieel, interlevensbeschouwelijk én symbolisch. Dat heb ik in 2007 – met een knipoog naar de islam – uitgewerkt in 'Waar beide zeeën samenkomen, een sleutel tot intercultureel opvoeden'. Maar daar knelt nu

net het schoentje. Om in dialoog te kunnen gaan met de 'nieuwe buur', moet men ook zichzelf, z'n veelvoudige identiteit en z'n eigen cultuur-in-(ver)wording kennen en in vraag stellen. En als we de nieuwe buur echt willen ontmoeten, zullen we diepere lagen moeten aanboren. Wat betekent dat voor ons? Ik stel vast dat onze symbolische waterputten erg droog staan.

Raimon Panikkar vertelde me dat de 'hoofdweg naar inter- en intraculturele, naar inter- en intrareligieuze dialoog de weg van *de mythos* is, niet die van *de logos*. Waarover gaat die *mythos*? Emmanuel Levinas pleitte voor een volwassen geloof zodat de vreemde andere, de alteriteit, het heteronome zou kunnen binnentreden, mij 'onthronen' en mijn 'leermeester' worden. Je moet je gereedmaken, zeggen beide filosofen. Je moet ervan uitgaan dat de ontmoeting met de – nieuwe, vreemde, migrerende, indringende, asielvragende – Andere je leven ondersteboven kan gooien. Kun je je daarop voorbereiden? Charles de Foucauld, Christian de Chergé, Frans van der Lugt, Paolo Dall'Oglio zijn merkwaardige actuele voorbeelden ... (om in de sfeer van het 'eigene' te blijven).

Aan het HIGW start dit voorjaar een cursus interculturele communicatie. Data: 30 april, 14 mei en 28 mei (Marc Colpaert) en 21 mei (Peter Keersmaekers), telkens van 11 tot 13 uur. Inschrijven via higw@dsko.be, 03 287 35 67 (dinsdag en vrijdag) of bij aanvang van de cursus. Plaats: TPC, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, gebouw S, lokaal 4. Prijs: 50 euro.

HET DOOPSEL

GEEN INDIVIDUELE KEUZE

*Tijdens de voorbije maanden mochten we onze bisschop Johan Bonny geregeld beluisteren als getuige van de Synode over het Gezin, waaraan hij in oktober deelnam in Rome. En al wachten we nog op de definitieve tekst van paus Franciscus, toch voorspelt onze bisschop: **“Een collectief ‘ja’ voor het gezin. Daarvoor mag onze kerkgemeenschap zich terug duidelijk engageren.”***

Johan Govaerts

Gezinnen zijn van groot belang voor parochiekernen en voor groeiende pastorale eenheden. Zo organiseren meerdere parochies alvast een vorm van catechese op zondag, waarin gezinnen met opgroeiende kinderen hun plek vinden. Ik mocht zelf onlangs een ‘pittige zondag’ meemaken in de pastorale eenheid Elia – Brecht-Wuustwezel – waar jonge catechisten, ouders en kinderen samen knutselden, praatten, zongen en vierden.

Ervaringen uit de doopvoorbereiding en -viering leren ons dat het niet zomaar lukt om gezinnen

en geloof te matchen. Een diaken die geregeld jonge kinderen doopt, getuigt: “De beleving van ouders staat veraf van de eigenlijke bedoeling van het sacrament. Ouders hebben vaak de taal niet om hierover te spreken, of sterker nog: hun beleving van het sacramentele wordt niet geregeld gevoed.” Het komt er dan op aan ouders en geloofsgemeenschap dichter bij elkaar te brengen. Wellicht biedt de pastorale eenheid een inspirerend forum om dit creatief haalbaar uit te denken. In het zuidoosten van Frankrijk ontdekten we een merkwaardig voorbeeld. “In de hoofdkerk van Sigonce organiseert de kerkgemeenschap twee keer per jaar een naamopgave met voorstelling van de kandidaten. Op het einde van de viering wordt elk gezin samen met een begeleidende catechist terug naar de eigen parochie gezonden om daar verder voorbereid te worden”, getuigt een catechiste. Die ontdebaling kunnen wij vertalen in ‘zondagskerk’ en ‘parochiekers’.

Tijdens een uitwisseling over het doopsel verwoordde een catechist scherp: “De keuze om je kind te laten dopen is geen individuele keuze, maar een engagement als gezin. Dit veronderstelt dan ook dat je je gedragen mag weten als gezin binnen een catechetische gemeenschap.” Naast de individuele doop is het daarom erg zinvol om ook na te denken over de gemeenschappelijke doopviering én over de doop geïntegreerd in de eucharistie. Beide modellen bieden – mits goede voorbereiding en omkadering – belangrijke kansen. Je leert andere gezinnen beter kennen in parochieverband. Meer nog: het doopsel kan ‘thuiskomen’ waar het eigenlijk hoort: in de eucharistie. Want, “het gaat om een sacrament, om Kind-van-God worden, om de gemeenschap van de Kerk”, aldus een diaken.

Wil je hierover mee nadenken? Je bent welkom tijdens een vormingsavond voor doopcatechisten, -voorgangers en pastores.

Vormingskans: Dopen, gemeenschap en jonge gezinnen

De organisatie van de dooppastoraal in de pastorale eenheden brengt nieuwe uitdagingen en vragen met zich mee. De grondstroom van ‘gemeenschapsvorming’ blijft verbonden met vierende gemeenschappen, waarin jonge gezinnen hun plaats vinden. De keuze voor een gezamenlijke doopviering, evenals voor het doopsel geïntegreerd in de eucharistie, kan een unieke bijdrage leveren aan een vitale, catechetische gemeenschap. Hierop zoomen we in vanuit concrete voorbeelden en getuigenissen.

Praktisch:

Datum: 27 april om 20 uur

Plaats: Catechetische Dienst in Vorselaar

Begeleiding: Johan Govaerts

Deelnameprijs: 8 euro

Inschrijven vóór 20 april via

antwerpen@ccv.be of 03 287 35 83

Meer info via <http://www.ccv.be/antwerpen/vorming/id/12368>

THERE IS NO PLAN-B

TERUGBLIK OP DE KLIMAATTOP IN PARIJS

Op 12 december, de dag waarop het Klimaatakkoord ondertekend werd, kleurde de Parijse Avenue de la Grande Armée rood. Gehuld in rode kledingstukken vormden zo'n 15.000 deelnemers een rode draad door Parijs, als symbool voor de rode lijnen die absoluut niet overschreden mogen worden, willen we een klimaatramp voorkomen. Ook een aantal Antwerpse Broederlijk Delen-vrijwilligers tekenden present.

Wat een dag! 12 december werd aangekondigd als de dag waarop de alternatieven het laatste woord zouden hebben. Alternatieven die een duurzaam leven voor ieder op deze planeet mogelijk moeten maken. Tienduizenden mensen lieten zien dat de kracht van de bevolking onbegrensd is. En ja, er is een klimaatakkoord. We kunnen niet anders dan blij zijn, ook al zijn we er absoluut nog niet. We moeten blijven werken aan een grondige systeemswitc. Een omwenteling in denken en handelen, waarbij het klimaat een (of misschien wel dé) belangrijke parameter wordt.

***Jan Kint, Karel Malfliet,
Els Verheyen, Jos Verheyen***

Er klonk een luid en langdurig applaus op 12 december toen de 195 aanwezige landen het Akkoord van Parijs aannamen. Daarmee is het eerste wereldwijde klimaatakkoord een feit. Historisch is dit een belangrijke stap die we

mogen toejuichen. Tegelijk is het nodig kritisch te blijven kijken naar de opvolging van dit akkoord.

Karel Malfliet was namens Ecokerk één van de waarnemers in Parijs. Dagelijks poste hij op de blog van Ecokerk een verslag: "Samen met honderdduizenden mensen van over de hele wereld en geïnspireerd door *Laudato Si'*, riepen de christelijke solidariteitsorganisaties en hun internationale netwerken regeringen op om op de klimaatop in Parijs de ethische dimensie te laten primeren, en de armste gemeenschappen die het meest van klimaatverandering te lijden hebben, in het hart van het debat te plaatsen. Met die meetstok in de hand moeten we constateren dat de invulling van het akkoord op een aantal cruciale punten tekortschiet."

"Een unieke ervaring", getuigt Els Verheyen, medewerkster voor Broederlijk Delen in ons bisdom. Op uitnodiging van CIDSE, het netwerk van christelijke vastenorganisaties, nam ze deel aan een vijfdaagse conferentie in de rand van de VN-klimaatop. "Dat klimaat en ontwikkelingssamenwerking hand in hand gaan, was voor ons al langer duidelijk: de landen in het Zuiden zijn immers de eerste slachtoffers van klimaatopwarming. Het boze betoog van een vrouw van de Afrikaanse organisatie Womin over de gevolgen van het klimaat in haar regio was een kippenveldmoment. Net zoals het gedicht dat een Filipijnse vrouw voordroeg over de tyfoon Haiyan die haar land trof in 2013." Els ervoer er hoe een beweging als Broederlijk

Delen zoveel sterker staat in het politieke lobby- en beleidswerk dankzij het internationale netwerk waarvan het deel uitmaakt: "Ontwikkelingssamenwerking is meer dan steun aan partnerorganisaties in het Zuiden. Het vereist ook dat we druk uitoefenen op politici in binnen- en buitenland."

Het resultaat van deze klimaatconferentie was er niet geweest zonder de druk die de publieke opinie heeft uitgeoefend. Alma De Walsche, redacteur van *MO**, schreef: "Het is ook een hart onder de riem voor de talloze burgerbewegingen die op straat gekomen zijn om een akkoord te vragen en die allen een wezenlijk onderdeel zijn van het bereikte resultaat. Nooit ging een klimaatakkoord gepaard met zoveel initiatieven en mobilisaties. De groeiende expertise van burgers heeft echt effect. Het klimaatakkoord is de vrucht van al die mensen, van al dat werk, jarenlang en wereldwijd. Mensen die blijven geloven dat werken aan verandering wél impact kan hebben."

Met 14.000 zakten ze op 6 december, halverwege de klimaatop in Parijs, af naar Oostende. Omwille van de aanslagen van november in Parijs was de grote internationale Klimaatmars afgeschaft. Dan maar creatief zijn en een alternatief organiseren, dachten heel wat landen. Bij ons werd het een heuse Belgische Klimaatmars langs het strand van Oostende. Een tiental mensen van Ecokerk en Attent liepen mee onder de vlag van Broederlijk Delen. Hun eisenpakket liet niet te wensen over: een ambitieus en bindend klimaatakkoord met België in een voortrekkersrol; weg met de broeikasgassen om de opwarming van de aarde beneden de twee graden Celsius te houden; de omschakeling naar honderd procent hernieuwbare energie tegen 2050; een maatschappelijke koerswijziging: niet winst, maar mens en milieu moeten centraal komen te staan; solidariteit met het Zuiden; een democratie met meer inspraak en waar basisbehoeften zoals water, energie en mobiliteit in handen zijn van de gemeenschap.

LANG NIET UITGETELD

VORMING VOOR RELIGIEUZEN

© Hilde Welffens

Bij het slot van het Jaar van het godgewijde leven blikten de vrouwelijke religieuzen van ons bisdom in de november sessie eind vorig jaar en de viering op 7 februari ter gelegenheid van Maria-Lichtmis dankbaar terug op hun geschiedenis en engageerden ze zich voor de toekomst. Meer dan veertig jaar vormden de november sessies besturen van vrouwelijke religieuzen en via hen vele zusters in ons bisdom. Deze vormende samenkomsten zagen het levenslicht dankzij het enthousiasme bij de heroprichting van het bisdom Antwerpen, in het vuur na het Tweede Vaticaanse Concilie en dankzij het vertrouwen van mgr. Daem. Het resultaat mag er zijn: congregaties leven niet langer in hun ivoren toren, maar zetten deuren en ramen open om elkaar te leren kennen, inspireren en waarderen. En dat blijven ze doen!

Agnes Pas

Bij de heroprichting van het bisdom Antwerpen in 1962 bestonden er geen speciale intercongregationale samenkomsten voor religieuzen. Het was mgr. Daem, de eerste bisschop van het nieuwe bisdom, die initiatieven stimuleerde voor onderlinge kennismaking en vorming en een eigen diocesaan vormings- en bezinningshuis

voor vrouwelijke religieuzen 'Ter Dennen' oprichtte in Westmalle. Hij zag in het nieuwe bisdom kansen om samenwerking, teamwerk en samen gedragen verantwoordelijkheid in beweging te brengen. Dat leidde onder meer tot een gespreksjaar in 1968, waarin duizenden gelovigen, bij wie veel religieuzen, de toekomst van het nieuwe bisdom bespraken.

Het jaar daarop, in 1969, kwam een informele groep zusters samen en werd in ons bisdom een informele Raad voor Religieuzen opgericht, die in 1972 geformaliseerd werd. Zuster Yvonne 't Jampens werd aangesteld om bij de vrouwelijke religieuzen een en ander op gang te trekken. Ze kon hierbij rekenen op de verantwoordelijken voor de voortgezette vorming van priesters, religieuzen en leken die op het Theologisch en Pastoraal Centrum samen met een ploeg jonge professoren jaar na jaar nieuwe initiatieven van vorming aanboden. Er ontstonden allerlei contacten en werkgroepen en vormingsdagen voor zusters, die massaal werden bijgewoond.

Onder impuls van zuster Yvonne 't Jampens, vicaris Emiel Jansen en Gust Van Haegenborgh, toen verantwoordelijke voor de voortgezette vorming, vond er in 1975 een eerste ontmoeting plaats met de algemene oversten van de vrouwelijke actieve congregaties van ons bisdom. Zelf mocht ik de sessie mee vormgeven en begeleiden. Dit eerste samenkomen was onwennig maar bemoedigend. Aarzelend groeide het verlangen om samen op weg te gaan, zo elkaars noden te leren kennen en verwachtingen tegenover elkaar uit te spreken. Er werd besloten een jaarlijkse sessie te organiseren voor de oversten van de verschillende congregaties en hun raadsleden. De 'november sessie' was geboren: een driedaagse in november en een follow-updag in maart het jaar nadien.

Dankzij het opstarten van een stevig vormings-team, met zusters en leken, allen gevormde

groepswerk(st)ers, groeiden deze sessies al snel uit tot een goed bijgewoonde, verrijkende en hartverwarmende driedaagse voor de besturen van de Antwerpse congregaties. De zusters beluisterden er elkaar, bespraken conferenties, baden samen, lachten en feestten, deelden lief en leed. De sessies leidden ook tot deugddoende tussentijdse contacten van bestuursleden en oversten van congregaties met dezelfde noden.

Toch mogen we niet vergeten dat daarnaast tal van andere vormingsprogramma's en ondersteuning op maat een belangrijke rol hebben gespeeld, zoals de vorming voor plaatselijke oversten van gemeenschappen, thema's omtrent communicatie en relaties of het op gang brengen van leeftijdgebonden ontmoetingen. Ook de Diocesane Raad voor Religieuzen en de bisschoppelijk gedelegeerde luisterden onvermoeibaar naar problemen en stonden klaar met advies.

In het vuur en het enthousiasme na het Concilie kon niemand voorzien hoe een vergrijzing zou toeslaan en dat er nog heel weinig nieuwe roepingen zich zouden aanbieden. Toch wist de november sessie alle stormen glansrijk te doorstaan. Sommige oversten of bestuursleden zijn reeds aanwezig van bij het eerste uur. Zij moeten vandaag een lange adem hebben, want hun mandaten verlengen en ze blijven op hoge leeftijd grote verantwoordelijkheden dragen.

Het vertrouwen in een toekomst voor het religieuze leven, onder welke vorm dan ook, blijft gelukkig wel bestaan. Nieuwe vormen en zelfs gemengd gemeenschapsleven van mannen en vrouwen en ook met leken, worden verkend. Ook op dat vlak blijft men elkaar inspireren en door moeilijke jaren loodsen. En nog zijn de ijver en de energie niet op. Wat de toekomst zal brengen, weten we niet. Maar de zusters zijn nog lang niet uitgeteld!

GROEP IN DE KIJKER

KAMIANO-MOBIEL HEEFT OOG EN HART VOOR DAKLOZEN

© Edmond Ceku

Kan het toepasselijker in dit Jaar van de Barmhartigheid? Drie keer per week trekken jonge vrijwilligers met de Kamiano-mobiel door Antwerpen om halt te houden bij daklozen in de straten van Antwerpen en de hongerigen eten te geven. De mobiel, een bakfiets met soep en broodjes, is een onderdeel van het Kamiano-restaurant voor dak- en thuislozen van de Gemeenschap van Sant'Egidio. De idee voor de mobiel ontstond tijdens de strenge winter van 2010. Sindsdien leggen vrijwilligers van Sant'Egidio drie keer per week trouw hetzelfde parcours af langs de drukste plaatsen van de stad: Groenplaats, Meir, Centraal Station. Onderweg steken ze zo'n dertig tot veertig daklozen een hart onder de riem.

Edmond Ceku

Wie op straat slaapt of in een kraakpand, lijdt aan slaapgebrek en ontwikkelt vrij snel een depressie, die zelfs tot zelfdoding kan leiden als er geen hulp komt. Men geraakt uitgeput door de strijd om te overleven. De daklozen die we als vrijwilligers met onze Kamiano-mobiel ontmoeten, zijn zwakke, kwetsbare mensen die vaak lijden aan een verslaving of aan een psychische ziekte. De grootste vijand van daklozen is de eenzaamheid, een pijnlijke vorm van armoede. Dag in dag uit leeft een dakloze immers op

straat tussen honderden mensen, maar steeds is hij alleen. In de eenzaamheid wegen de herinneringen en de zorgen voor heden en toekomst zwaar. Daarbovenop komen nog koude, honger en de schaamte voor de eigen penibele toestand. Iedereen kan arm worden. Dakloosheid is vaak een gevolg van menselijke broosheid en van tegenslagen. De onzekerheid over de toekomst, eenzaamheid, uitsluiting, schaamte of moeilijke levensomstandigheden zijn voor sommige mensen té zware beproevingen.

Door vriendschap, tijd en aandacht te schenken aan daklozen, houden we hun droom op een beter leven wakker, want velen van hen willen wel een ander en beter leven, maar vinden zelf de kracht of middelen niet om dit te realiseren. Ze zijn erg kwetsbaar: voor de meest elementaire noden zijn ze afhankelijk van de goodwill van medeburgers. Ze worden vaak afgewezen, onverschillig bejegend of vernederd, terwijl ze hunkeren naar een blijk van liefde en barmhartigheid. Wie op straat leeft, komt veel te kort, maar vooral liefde en affectie. Al gauw merk je dat ze de hele dag uitkijken naar iemand die hen bij naam noemt. Daarom slaan wij steeds een praatje met de armen die we ontmoeten op onze tocht en luisteren we naar hun verhaal. Natuurlijk is structurele hulp welkom, maar menselijke nabijheid is misschien wel het allerbelangrijkste in een leven waar veel op de klippen is gelopen.

Met het leven op straat groeit de angst. De strijd om zich voortdurend te moeten verdedigen tegen echte of ingebeelde agressors mondt soms uit in een fundamenteel wantrouwen tegenover iedereen die in de buurt komt. Daklozen trekken muren van wantrouwen rond zich op waardoor ze vaak onbereikbaar worden. Toch heb ik ervaren dat je met veel geduld en persoonlijke aandacht de muur van wantrouwen kunt afbreken. Ik denk aan Marc en Kelly, een jong koppel. Beiden zijn ze 26

jaar. Ik leerde hen kennen toen ze in de winter van 2011 onderdak zochten in het Centraal Station. Ze waren dakloos, hun dochtertje verbleef in een instelling.

Tijdens onze eerste ontmoetingen bleven ze op een afstand. In het begin kon ik moeilijk tot hen doordringen. Ze wilden niets vertellen, ze vertrouwden me niet, ze geloofden niet dat ik het goed met hen voor had. Geleidelijk aan, na vele ontmoetingen, slaagde ik erin om hun vertrouwen te winnen en nodigde ik hen uit om naar Kamiano te komen. Beetje bij beetje vertelden ze over hun strijd om te overleven. Door de vele nachten ononderbroken op straat waren ze depressief geworden. Samen met hen zochten we vanuit Kamiano naar oplossingen voor hun problemen. Tijdens de zomer van 2012 konden ze hun intrek nemen in een sociale woning en woont hun dochtertje terug bij hen in.

Het is een mooi verhaal, niet alleen omdat het een happy end heeft, maar ook en vooral omdat het duidelijk maakt hoe, dankzij ontmoeting en de kracht van vriendschap, ellende en verdrukking niet langer het laatste woord hebben. Omdat het toont hoe gekwetste en vernederde mannen en vrouwen zich terug kunnen oprichten als we durven halt te houden bij hen, bereid zijn hen aan te kijken en bij naam te noemen, zoals de barmhartige Samaritaan het ons voordeed. Dat is een dienst aan de Heer zelf. Want "alles wat je voor één van deze minste broeders van Mij hebt gedaan, heb je voor Mij gedaan" (Matteüs, 25, 40).

Gemeenschap van Sant'Egidio,
Kammenstraat 51, 2000 Antwerpen,
www.santegidio.be
of Edmond Ceku, 0497 86 94 98,
ceku.edmond@gmail.com.

ESTAFETTE

EEN MEDEWERKER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Marc Van Dijk, voorzitter van de Diocesane Lourdesbedevaarten, is bezieler achter de schermen van de mei- en de julibedevoart van ons bisdom naar het Franse Mariaheiligdom.

Marc Van Dijk

“

Onze Diocesane Lourdesbedevaarten organiseren ieder jaar twee bedevaarten, één in mei, zonder zieken, en één in juli, met zieken. De ganse organisatie steunt uitsluitend op de inzet van onbezoldigde vrijwilligers die hiervoor een (groot) deel van hun vrije tijd offeren.

Hoe onwaarschijnlijk het ook moge klinken, het organiseren van deze Lourdesbedevaarten is een continu proces waarmee we soms drie jaar lang bezig zijn. Zo vinden we de eerste concrete sporen van onze bedevaarten 2016 terug in mei 2014. Zoals elke erkende georganiseerde bedevaart dienden we dan onze wensen voor 2016 bij de *Commission Calendrier* in Lourdes bekend te maken. In deze commissie zetelen afgevaardigden van het Franse Mariaheiligdom, de Franse spoorwegen, de ziekenverblijven en onze Benelux-federatie van bedevaarten. De commissie stelde ons daarop de perioden van 12 tot 17 mei en van 12 tot 18 juli voor. Het is al vele jaren traditie dat we in de maand mei samen met het bisdom Brugge in Lourdes zijn. Voor 2016 kreeg Brugge echter de periode 24 tot 30 mei toegewezen. Daarom dienden we bij de commissie begin januari 2015 een tegenvoorstel in om alsnog samen met Brugge in Lourdes te kunnen verblijven. En ja, enige tijd later kregen ook wij 25 tot 30 mei toegewezen.

Ondertussen gaat het bedevaartleven zijn gangetje. Na onze bedevaarten van 2014 volgen de voorbereidende vergaderingen in februari 2015 in Lourdes voor onze mei- en julibedevoart 2015. De Franse spoorwegen dwingen ons bijna om met 'XXL-treinen' te rijden met meer dan duizend pelgrims. Samenwerking tussen de verschillende bedevaartorganisaties van de Benelux is dan ook meer dan ooit noodzakelijk. Dit resulteert in werkvergaderingen binnen de federatie en met de Franse spoorwegen.

Ook de pastorale ploeg onder leiding van geestelijk directeur Jos Bonroy zit niet stil. Ieder jaar stelt het heiligdom in Lourdes een thema voor. Met 'Barmhartig zoals de Vader' in 2016 volgt het heiligdom de oproep van paus Franciscus. Ook onze vieringen in Lourdes staan in dit teken.

Het najaar 2015 kondigt zich aan: zodra we alle gegevens hebben van treinen, vliegtuigen en hotels, wordt onze website aangepast voor het seizoen 2016. We maken van de gelegenheid gebruik om hem in een nieuw kleedje te steken. Nieuw voor onze mei-bedevoart is dit jaar dat we met de tgv-lijndienst rechtstreeks vanuit Parijs naar Lourdes reizen. Autocars brengen ons tot in het vertrekstation van Parijs.

We bezorgen een programmavoorstel aan het heiligdom voor de vieringen met keuze van uur en locatie.

Van 11 tot 14 februari trekken Jos Bonroy en ik voor de zoveelste maal naar de februaridagen in Lourdes. We verzamelen er alle mogelijke informatie over het thema van de barmhartigheid en de nieuwigheden van het heiligdom, de hotels en de ziekenverblijven. Deze informatie geven we door aan onze medewerkers op onze startvergadering van 21 februari.

Nu schakelen we in een hogere versnelling: inschrijvingen en betalingen worden geregistreerd, liturgische vieringen worden voorbereid door de pastorale ploeg. Vanaf eind april worden de nodige documenten opgestuurd voor het heiligdom, de hotels, de vliegtuig- en spoorwegmaatschappijen. Trein- en buslijsten worden opgesteld: wie zit bij wie, wie kan niet 'tegendraads' rijden ...

Veertien dagen vóór het vertrek worden de reisdocumenten voor de deelnemers klaargemaakt en verstuurd. Een bedevaartboekje wordt samengesteld.

En dan, na de allerlaatste wijzigingen en inschrijvingen van de laatste week, hopen we dat iedereen op tijd zal zijn voor het vertrek. Dan zijn we klaar voor de start van onze bedevaarten van dit jaar. Op die manier voldoen we voor de zoveelste maal aan de vraag van de mooie Dame uit Lourdes: 'Ik wil dat men naar hier komt in processie!' ”

Diocesane Lourdesbedevaarten in 2016:

van 25 tot 30 mei met de hst vanuit Frankrijk
van 27 tot 30 mei met het vliegtuig vanuit Zaventem
van 12 tot 18 juli met zieken met de hst vanuit Frankrijk
van 15 tot 18 juli met het vliegtuig vanuit Zaventem.
Info bij Diocesane Bedevaart Antwerpen-Lourdes
03 218 92 21, info@dba-lourdes.org, www.dba-lourdes.org.

© Durand

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

HALLO 2016

Je bent van harte uitgenodigd op de Diocesane Ontmoetingen, Hallo 2016, op 6, 7 en 8 juni in het Provinciaal Vormingscentrum in Malle. Je weet al dat er inmiddels meerdere pastorale eenheden effectief van start zijn gegaan in ons bisdom. Daaraan besteedt Hallo 2016 concreet aandacht. Aan de tafel van 'Sledsens & gasten' gaat Ronald Sledsens in gesprek met vier ervaringsgetuigen. Na de pauze bieden we in kleine groepen 'smaakmakers' aan van waar het eigenlijk om gaat: de geloofsdialoog. Je kiest een workshop met beeldende kunst, film, muziek, communicatieve werkvormen of ... En van wat je zelf niet kunt bijwonen, vind je uitgewerkte modellen in je werkmap.

Net zoals vorig jaar kun je inschrijven op één van de voorziene data, zowel in de namiddag (13.30 uur) als de avond (19.30 uur) en dit via e-mail naar hallo2016@ccv.be of online via www.hallo2016.be. Daar vind je alle info. Dit jaar vragen we geen deelnameprijs. Wel nodigen we iedereen uit een vrije bijdrage te schenken voor koffie en werkmateriaal.

WIJDINGEN EN BENOEMINGEN

Op zondag 6 december 2015 wijdde mgr. Bonny de volgende personen tot diaken in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Antwerpen:

Jan **Dams**, echtgenoot van Sara Van Rompaey, geboren in Reet op 20 oktober 1976. Zijn pastorale zending als diaken werd verbonden met zijn beroepsactiviteit als lector aan de Karel de Grote Hogeschool Antwerpen, departement lerarenopleiding lager onderwijs, met ingang van 6 december 2015.

Dries **De Bakker**, echtgenoot van Katrijn Janssens, geboren in Deurne op 3 november 1978, voorheen pastoraal werker. Hij werd benoemd tot diaken in Hoogstraten, Sint-Katharina; Hoogstraten, Sint-Clemens, *Minderhout*; Hoogstraten, Sint-Jan Baptist, *Wortel*; Rijkevorsel, Sint-Jozef en Rijkevorsel, Sint-Willibrordus, met ingang van 6 december 2015, voor een periode van zes jaar.

Peter **Houllberghe**, echtgenoot van Marina Heyse, geboren in Etterbeek op 5 maart 1959, voorheen pastoraal werker. Hij werd benoemd tot diaken in Ranst, Sint-Gummarus, *Emblem*; Ranst, Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte, *Broechem*; Ranst, Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopgenomen, *Oelegem* en Ranst, Sint-Pancratius, met ingang van 6 december 2015, voor een periode van zes jaar. Hij blijft daarnaast stafmedewerker van het Vicariaat Kempen.

Koenraad **Koen Kint**, echtgenoot van Ingrid De Cleene, geboren in Sint-Niklaas op 6 maart 1967. Zijn pastorale zending als diaken werd verbonden met zijn beroepsactiviteit als leerkracht katholieke godsdienst aan het Maris Stella-instituut in Malle, met ingang van 6 december 2015.

Raymond **Luyten**, echtgenoot van Madeleine Kusters, geboren in Leuven op 5 februari 1951. Hij werd benoemd tot diaken in Antwerpen-Borgerhout, Sint-Franciscus Xaverius, met ingang van 6 december 2015, voor een periode van zes jaar.

Pieter **Wieërs**, echtgenoot van Edith Van de Wouwer, geboren te Wilrijk op 23 juli 1973. Hij werd benoemd tot diaken in Antwerpen, Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopgenomen (kathedraal), met ingang van 6 december 2015, voor een periode van zes jaar.

(HER)BENOEMINGEN

Eric **Bochar**, permanent diaken, werd per 1 december 2015 herbenoemd tot federatiecoördinator en diaken voor de parochies van de federatie Antwerpen-Noord, voor een periode van zes jaar.

Gert **De Naegel**, diocesaan priester, werd per 1 december 2015 herbenoemd tot pastoor in Herentals, Sint-Bavo; Herentals, Sint-Jan de Doper; Herentals, Sint-Niklaas en Herentals, Sint-Waldetrudis, voor een periode van zes jaar. Hij blijft daarnaast ook pastoor in Herentals, Onze-Lieve-Vrouw.

Pierre **François**, priester van het Opus Dei, werd per 1 november 2015 herbenoemd tot parochievicaris te Antwerpen, Sint-Jacob de Meerdere, voor een periode van zes jaar.

Jan **Havermans**, norbertijn van Postel, voorheen pastoraal ziekenhuiswerker in het AZ KLINA te Brasschaat, werd per 1 december 2015 benoemd tot parochievicaris in Arendonk, Sint-Jozef en Arendonk, Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopgenomen, voor een periode van zes jaar.

Ronald **Sledsens**, deken van het dekenaat Antwerpen-Zuid, werd per 1 oktober 2015 benoemd tot pastoor-deken van de kapelanie Antwerpen-Wilrijk, Heilige Naam Jezus, *Eden-Neerland*, voor een periode van zes jaar. Zijn overige functies blijft hij behouden.

Lieven **Snyers**, deken van het dekenaat Kempen-Oost, werd per 2 februari 2016 benoemd tot pastoor in Beerse, Sint-Lambertus, voor een periode van zes jaar. Hij behoudt zijn overige functies.

Herman **Van Gorp**, diocesaan priester, werd per 1 oktober 2015 herbenoemd tot pastoraal rusthuiswerker in het wzc Sint-Lucia in Turnhout, voor een periode tot 9 augustus 2019.

Jan **Verheyen** diocesaan priester, werd per 1 november 2015 herbenoemd tot pastoor te Lier, Heilig Hart en Lier, Sint-Jozef en Sint-Bernardus, *Lisp*, voor een periode van zes jaar. Zijn overige functies blijven behouden.

Thomas **Willemen** werd per 1 februari 2016 benoemd tot jongerenpastor voor het vicariaat Antwerpen, meer bepaald in de federatie Antwerpen-Centrum, voor een periode van zes jaar.

OVERLIJDEN

Op 30 november 2015 overleed in Berchem Ferdinand **Caris**, priester van ons bisdom en voormalig kapelaan van Berchem, De Verrezen Heer, *Rooi*. Hij werd geboren in Borgerhout op 28 september 1920 en tot priester gewijd op 3 juni 1944.

Op 6 januari 2016 overleed in Teteringen, Nederland, Antoon **van Bijnen**, missionaris van Steyl en tot eind september 2015 meewerkend priester in het wzc Onze-Lieve-Vrouw van Antwerpen in Antwerpen. Hij werd geboren in

JUBILARISSEN 2016

Wegens plaatsgebrek konden we de lijst van de diocesane priesters, reguliere priesters, diakens en pastoraal werkers en werksters die jubileren in 2016 niet publiceren in het nummer van januari. Je vond die al wel op onze website. Hierbij wensen we hen allen proficiat!

10 JAAR (2006)

- 14/01 Artiges Damien, *regulier priester*
- 07/04 Pikh Ruslan, *regulier priester*
- 01/07 de Jong Peter, *priester*
- 25/11 Van Hoof Luc, *diaken*

25 JAAR (1991)

- 10/02 Somers Rita, *pastoraal werkster*
- 01/03 Burbaum Birgitta, *pastoraal werkster*
- 01/04 Baert Michel, *regulier priester*
- 04/05 Van Hecken Ivo, *diaken*
- 30/06 Hanjoul Patrick, *priester*
- 28/08 Franken Magda, *pastoraal werkster*
- 22/09 De Ridder Lydia, *pastoraal werkster*
- 25/09 van der Velden Tin, *pastoraal werkster*
- 26/12 Schepens Denis, *diaken*

50 JAAR (1966)

- 16/03 Peeters Guido, *regulier priester*
- 25/06 Dries Stan, Janssen Herman, Nulens Jean en Stappaerts Paul, *priesters*
- 26/06 Lambaerts Stan, Staes Karel, Van Steenbergens Frans en Vinken Pol, *priesters*
- 03/07 Caroën Jacky, *priester*
- 17/07 Simons Jan, *priester*
- 04/09 Wielockx Robert, *priester*

60 JAAR (1956)

- 08/04 De Schryver Fernand, Sterkens Juul, Trauwaen Juul, Van Gorp Alfons, Van Reeth Geeraard en Verdoodt André, *priesters*
- 05/08 Van der Linden Kristiaan, *regulier priester*
- 23/09 Eckelmans Willy, Ribbens Arthur en Van Gorp Leon, *priesters*

65 JAAR (1951)

- 01/04 Baeten Leopold, *priester*
- 22/07 Brems Juul, Driesen Alfons en Lievens Jozef, *priesters*

70 JAAR (1946)

- 28/04 De Bauw Maurits en Matthieu Robert, *priesters*

VERTOEVEN BIJ DE MOEDER VAN BARMHARTIGHEID

Ons bisdom heeft een bijzondere band met Maria: zij is patrones van ons bisdom, van de kathedraal en van de stad Antwerpen. Heel wat parochies zijn aan haar toegewijd. Sinds 2012 organiseren we elk jaar een Mariabedevoert in de meimaand. In dit Heilig Jaar van de Barmhartigheid gaan we onder het motto 'Barmhartigheid bij Maria' op bedevaart naar Maria, om troost of ontferming, uit dankbaarheid of gewoon om even bij de Moeder van Barmhartigheid te vertoeven. Iedereen is welkom. In het bijzonder nodigen we ouderen en zieken uit, bewoners van woon- en zorgcentra, OKRA-groepen en Ziekenzorgkernen van ons bisdom.

Net zoals de voorgaande jaren vindt deze bedevaart plaats in de vicariaten Kempen en Antwerpen, telkens in de namiddag. Evenzo kan wie dat wenst de ziekenzalving ontvangen. Op dinsdag 3 mei gaan we naar de kerk van Onze-Lieve-Vrouw van de Bloeiende Wijngaard in Wijnegem. De eucharistieviering, voorgedaan door mgr. Johan Bonny, start om 15.00 uur. Op dinsdag 17 mei gaan we naar de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen. Mgr. Bonny gaat voor in de eucharistieviering

om 14.00 uur. Vanaf 12.30 uur kun je als pelgrim in groep of individueel de kathedraal binnengaan via de Heilige Deur in het noordportaal (aan de Torfbrug). Daar is er de gelegenheid om halt te houden en te bidden in de Sint-Antoniuskapel. Je kunt het sacrament van de verzoening ontvangen en in gesprek gaan met een pastor. Na de viering is er gelegenheid om in de kathedraal na te praten bij een tas koffie.

Inschrijven is noodzakelijk en wel vóór 24 april. Gelieve de naam van de groep te vermelden en met hoeveel personen je komt (bewoners/leden en begeleiders). Voor personen met een rolwagen is afzonderlijk ruimte voorbehouden. Gelieve hen daarom apart te vermelden.

Voor het vicariaat Antwerpen kan dit bij Jan Kint, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen, vicariaat.antwerpen@bisdomantwerpen.be.

Voor het vicariaat Kempen kan dit bij Peter Houllberghs, Kapellebaan 30, 2230 Zandhoven, vicariaat.kempen@bisdomantwerpen.be.

Oosterhout, Nederland, op 5 april 1924 en tot priester gewijd op 30 oktober 1949.

STOPZETTINGEN

Hilaire **De Cooman**, scheutist, nam per 2 februari 2016 ontslag als pastoor in Beerse, Sint-Lambertus.

Paul **Dehoperé**, scheutist, nam per 1 januari 2016 ontslag als pastoraal ziekenhuiswerker in het Psychiatrisch Centrum Broeders Alexianen in Boechout.

Debbie **De Saedeleer**, pastoraal werkster, nam per 1 december 2015 ontslag als pastoraal ziekenhuiswerkster in het AZ Monica campus Antwerpen en AZ Monica campus Deurne.

Griet **Harboort**, pastoraal werkster, nam per 1 januari 2016 ontslag als federatiecoördinator en als parochieassistente voor de parochies van de federatie Mortsel.

Petrus **Jan Helsen**, diocesaan priester, nam per 10 januari 2015 ontslag als pastoor in Ranst, Sint-Gummarus, Emblem.

Paul **Malfliet**, pastoraal werker, nam per 31 januari 2016 ontslag als pastoraal ziekenhuiswerker in het Psychiatrisch Centrum Sint-Amedeus in Mortsel.

Jef **Van Winckel**, pastoraal werker, beëindigde met ingang van 1 september 2015 zijn functie als pastoraal ziekenhuiswerker in het AZ Sint-Augustinus in Antwerpen-Wilrijk.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

CCV

PARTNER IN CHRISTELIJK VORMINGSWERK

Een vluchtelingenkamp in Congo. In het kader van de campagne 'Kies voor Vrede! Ontwapen Oost-Congo' in de Vredesweek vorig jaar, organiseerden Attent, Pax Christi Vlaanderen en Broederlijk Delen, een politiek debat over de keuzes van het Belgisch beleid op weg naar vrede in Oost-Congo.

© Chrispin Mwano

VEELKLEURIGE DUIZENDPOOT

Inmiddels anderhalf jaar geleden, op de trefdag van 28 november 2014, werd Attent, Netwerk voor maatschappelijk inzet in het bisdom Antwerpen, gelanceerd met een visietekst. Concrete werkwinkels toonden een grote diversiteit aan diaconale initiatieven. Diaconie gaat van het bijstaan van medemensen in heel concrete noden tot het voeren van campagnes en acties voor een meer solidaire samenleving en dit vanuit een verankerde spiritualiteit. Ook de Commissie Attent, die in januari 2015 voor het eerst samenkwam, weerspiegelt deze brede inzet, zowel in de samenstelling, als in de concrete werking. Welke weg legden we ondertussen af en wat ligt er op tafel?

Van bij de start zet Attent in op communicatie. Er is immers een groot verlangen om het waardevolle werk, dat al vele jaren door velen wordt geleverd, meer zichtbaar te maken en te versterken, en om meer mensen te inspireren en te verbinden. Daarom maakten we een blog aan – die op dit moment een vaste webstek krijgt op kerknet.be – en ontwikkelden we een Facebookgroep. Eind januari verspreidde Attent een eerste elektronische nieuwsbrief.

Zelfs een mus vindt een huis

Een belangrijk gemeenschappelijk aandachtspunt van de commissieleden is het schrijnend tekort aan betaalbaar, kwaliteitsvol wonen voor kansarme groepen. Door ervaringen uit te wisselen en de krachten te bundelen wil Attent het meer diaconaal inzetten van kerkelijke eigendom of eigendom in kerkelijk beheer daadwerkelijk bevorderen. In een eerste fase beluisterden de commissieleden een aantal voorbeelden om vervolgens een 'plan van aanpak' uit te werken. In het najaar schreef een tijdelijke werkgroep het werkdocument *Zelfs een mus vindt een huis*. Samen met vijf concrete werkwinkels inspireerde dit document de 125 deelnemers aan de Trefdag van 4 december 2015.

De werkgroep Ecoteam neemt een tweede belangrijke gemeenschappelijke zorg binnen Attent op. De encycliek *Laudato Si'* en de klimaattop in Parijs gaven de zaak van het klimaat een enorme stimulans. Dat bleek ook op de trefdag van Attent, die extra concrete mogelijkheden aanreikte om meer duurzaam te leven. Het Ecoteam staat nu voor de uitdaging om deze dynamiek verder te ontwikkelen.

Ten derde speelt Attent in op thema's uit de actualiteit. Na het politiek debat over de crisissituatie in Oost-Congo in september 2015, richtte de Commissie vanaf oktober 2015 de aandacht op de opvang van

vluchtelingen en de vele uitdagingen die deze nieuwe migratie stelt aan onze samenleving. Met name de impact op de vraag naar woningen is een levensgrote uitdaging. Zo zal het woonproject van Attent verder worden toegespitst op de enorme nood aan huisvesting van de vele nieuwe inwoners.

Politiek van de liefde

Tot slot weet Attent zich ook geïnspireerd door de inleiding over barmhartigheid door professor Jacques Haers op de laatste trefdag. Barmhartigheid is kijken naar de kwetsbare, gekwetste, ook zondige medemens, met een blik die het beste in mensen naar boven haalt. Echte barmhartigheid laat zich raken, breekt door het oordelen en veroordelen heen, is het hart van ons samenleven. Voor bevrijdingstheoloog Jon Sobrino is barmhartigheid een politiek principe, dat de onbarmhartigheid van een economie geschoeid op prestatie, uitsluiting en egoïsme tegengaat. Jacques Haers besluit dat de crisis waarin we ons vandaag bevinden, een kans inhoudt om te onderscheiden waar het echt op aankomt. Ook daartoe wil Attent zijn steentje bijdragen.

Rita Boeren

Stafmedewerker Attent

Samenstelling Commissie

De Commissie Attent, met als voorzitter Luc Claessens, is samengesteld uit leden uit de Commissie Rechtvaardigheid, Vrede en Heelheid van de Schepping, die volledig is opgegaan in de werking van Attent. Daarnaast traden nieuwe leden toe. Zo zijn aanwezig: Broederlijk Delen, Welzijnszorg, Welzijnsschakels, Pax Christi International, De Loodsen, ORBIT vzw, Globant, 't Vlot, IJD, CCV, Ecoteam, Sant'Egidio, Verenigde Protestantse Kerk in België. Ook enkele religieuzen zijn lid van de Commissie, die ook banden onderhoudt met de bewegingen en de vicariaten.

Contact: Attent - CCV, Rita Boeren, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 278 35 84,
www.attent-bisdomantwerpen.be of via: www.kerknet.be/organisatie/attent, www.facebook.com/groups/Attent/

DOORKIJK

BEZINNING

© Walter Ceysens

HET LABYRINT

Leer mij uw wegen kennen, Heer; maak mij wegwijs op uw paden. (Psalm 25,4)

Vlak bij ons huis is een labyrint uitgetekend in het grasperk. Zo'n labyrint vind je wel eens in middeleeuwse kathedralen. Het beschrijft een pad dat naar het centrum kronkelt. Eindeloos gaat het door – over een afstand van wel anderhalve kilometer, liet ik me vertellen. Aan een rustig tempo neemt het een halfuurtje in beslag, de tijd van een meditatie.

Het labyrint symboliseert de gelovige levensweg. Er is een Centrum dat zin en doel geeft aan de tocht: God die ons op weg zet en ons ook weer opwacht. Hij is de Alfa en de Omega, de altijd Aanwezige, het Licht dat ons leidt waar we ook gaan. Wanneer we Hem zo dichtbij voelen, dan stroomt ons hart over: de weg naar Hem loopt vlot, de schepping is prachtig, en we voelen ons gedragen. Dan moeten we dankbaar zijn en ervan genieten.

Maar soms hebben we zin om op onze stappen terug te keren. We zijn het Licht wat uit het oog verloren. Er sluipt angst en onzekerheid binnen: het duurt nu toch wel erg lang. Misschien denken we zelf wel een betere weg te vinden, en dan lopen we natuurlijk verloren. Of we nemen, wetens en willens, een tegenovergestelde richting, weg van het doel. Hopelijk zien we in dat dit pad ons niet gelukkig maakt: het leidt naar zonde en dood. We moeten een bocht maken, zoals de jongste van de twee zonen: 'Ik ga terug naar mijn vader ...' (Lucas 15, 18).

Kortom, de route ligt niet op voorhand vast. Er zijn pieken en dalen, naargelang wat het leven ons geeft en wat we uit Gods handen ontvangen. Maar we maken ook zelf keuzes. In de bekende parabel maakten de priester en de leviet een grote bocht om de gekwetste mens. De Samaritaan ging de bocht in de andere richting, nam zelfs een grote omweg om het slachtoffer te laten verzorgen. In een fractie van een seconde namen ze een beslissing. Wat speelde zich in hun hoofd af? Waarom verkrimpt het hart van de één, en geeft de ander voor altijd een voorbeeld van goedheid – tegen alle logica in? Het blijft een mysterie.

De weg van de Samaritaan is die van Jezus van Nazareth. In Gethsemane stond Jezus ook voor een keuze: tussen de vlucht en het Kruis. Hij ging ook voor de tweede optie (Marcus 14, 32-42), maar niet in een fractie van een seconde: de beslissing lag in de lijn van heel zijn spreken en doen. Zijn hele leven lang immers ging Hij om met gekwetste mensen, met uitgestotenen en zondaars. We geloven zelfs dat het in alle eeuwigheid werd voorbereid. Door zich aan het Kruis te geven, maakte Hij een immense, goddelijke Liefde zichtbaar – voor een mensheid die nood had aan Verlossing. Zijn leven had zijn doel bereikt – 'zijn uur was gekomen' – en Hij koos voor de liefde tot het uiterste toe voor alle mensen (Johannes 13, 1). Hij koos buiten alle menselijke logica voor een weg die naar de rand voerde, maar die Hem uiteindelijk tot

het Centrum maakte: Hij werd 'de Weg, de Waarheid en het Leven' (Johannes 14, 6).

In het labyrint loopt het pad soms ver weg van het Centrum, en toch kunnen we geroepen worden precies dat pad te nemen. Ook wij moeten soms ons kruis opnemen als het moment zich aandient: wanneer we voor een moeilijke beslissing staan, wanneer een zware ziekte ons overvalt, wanneer we het moeten opnemen tegen onrecht. Ik denk aan vervolgd christenen overal ter wereld, die in vrede trouw blijven aan hun geloof. Laten we met Gods hulp, als het moment komt, de stap voor die weg durven te zetten. Zijn licht mag ons leiden.

Walter Ceysens

priester in de Sociëteit van Jezus

Momenteel verblijft Walter in Dublin voor een jaar van reflectie en gebed dat zijn vorming als jezuïet officieel afrondt. www.jezuïeten.org en www.tertianship.eu.

Walter Ceysens

INSPIREEREND INSPIRELLI

MET EEN NIEUW INITIATIEF VOOR JONGEREN TUSSEN TWAALF EN ZESTIEN

© IJD

Inspirelli Turnhout & Oud-Turnhout is een van de vijf Inspirelli's die je kunt terugvinden in het bisdom Antwerpen. Je kent ongetwijfeld al Inspirelli Antwerpen, Herentals, Hoogstraten-Rijkevorsel en Lier. We willen met deze organisatie het aanbod aan jongerenpastoraal in ons bisdom ondersteunen en verrijken.

De toekomstige pastorale eenheid Turnhout en Oud-Turnhout mag prat gaan op een jarenlange traditie van jeugdpastoraal. Zo vind je er bloeiende vormselcatechesewerkingen waarin begeleid(st)ers van alle leeftijden jongeren op weg naar het vormsel begeleiden. Onlangs mocht ik een kersttocht van bijna honderd Oud-Turnhoutse vormelingen meemaken. Wat een enthousiasme bij de vormelingen en de catechisten!

Sinds jaar en dag is de jeugdpastorale werking Tabee actief in Turnhout. Ooit opgestart door de jeugdpastores van weleer, wordt deze

werking nu volledig getrokken door jonge vrijwilligers. Tabee organiseert elk jaar drie samenscholingsweken. Tijdens deze weken trekken jongeren na hun lessen op school rechtstreeks naar de lokalen van Tabee, waar ze een week lang geëntertaind worden door hun begeleiders, lekker eten, leuke spelletjes spelen, maar ook stilstaan bij zaken waarvoor jongeren van vandaag vaak niet de tijd hebben of nemen, zoals persoonlijke groei, engagement, ontmoeting en geloof. Deze weken zijn bedoeld voor jongeren van het vierde, vijfde en zesde secundair en zijn een must voor elke jongere die meer wil te weten komen over zichzelf en de mensen rondom hem. Meer informatie over dit initiatief vind je op www.tabee.be.

Jongeren kiezen op hun twaalfde om al dan niet gevormd te worden, terwijl Tabee haar pijlen richt op jongeren vanaf het vierde secundair. Op deze manier ontstaat er een kloof in het aanbod voor jongeren tussen twaalf en vijftien jaar. Die kloof wil Inspirelli Turnhout & Oud-Turnhout dichten. Met een nieuw initiatief dat we Tabee+ doopten, willen we die jongeren aanspreken die van het vormsel geen eindpunt willen maken maar het begin van iets nieuws. Met Tabee+ willen we maandelijks samenkomen met jongeren die net gevormd zijn om de catechese, die ze kregen op weg naar hun vormsel, verder te zetten. In mei organiseren we een eerste eenmalige samenkomst om met

elkaar kennis te maken, zodat we in september van start kunnen gaan. De toekomstige begeleiders bij Inspirelli zijn alvast enthousiast!

Naast dit nieuw initiatief organiseert Inspirelli Turnhout & Oud-Turnhout in samenwerking met het HIVSET, het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth, een lotgenotengroep voor jongeren. Een reeks van zes avonden waaraan jongeren (15-18 jaar) van heel Turnhout kunnen deelnemen, ongeacht naar welke school ze gaan. De rouwgroep is bedoeld voor jongeren die onlangs of al langer geleden iemand verloren hebben. We praten in groep over de overledene aan de hand van verschillende werkvormen en methodieken, waardoor jongeren elkaars gevoelens tijdens hun persoonlijk rouwproces kunnen herkennen en erkennen.

Inspirelli Turnhout & Oud-Turnhout staat niet stil. We ondersteunen ook bestaande jongerenpastorale initiatieven. Als je een begeleider bent in jongerenpastoraal (in een school, in een jeugdbeweging, in vormselcatechese ...) en je ziet een samenwerking wel zitten, kun je me altijd bereiken via laurens.vangeel@ijd.be.

Je hoort zeker nog van Inspirelli Turnhout & Oud-Turnhout!

Laurens Vangeel

Info: Jongerenpastoraal IJD - Antwerpen, ijdanwerpen@ijd.be of 03 454 11 44.

© IJD

JONGERENKATERN

LOPEN NAAR KRAKAU!

Deze zomer vinden de Wereldjongerendagen plaats in Krakau. Hopelijk zullen er ook honderden Vlaamse jongeren aan deze editie deelnemen. Om zoveel mogelijk jongeren en begeleiders warm te maken en om sponsorgeld in te zamelen, roepen we de deelnemers op om mee te lopen met de Ten Miles van Antwerpen op 17 april.

Deelnemers kunnen kiezen welke afstand ze afleggen. Loop je de run van vijf kilometer of durf je de uitdaging aan om zestien kilometer te lopen? De afstand maakt niet uit, want iedere sportieve prestatie is er een om trots op te zijn. Doe jij ook mee?

Inschrijven kan tot op de dag zelf. Saskia en Thijs van IJD Antwerpen zijn alvast volop aan het trainen. Ook wie niet mag lopen of er echt geen zin in heeft, is welkom. We hebben immers ook enthousiaste supporters nodig die ons vanop de zijlijn vooruit schreeuwen!

Lopers en supporters kunnen voor meer informatie terecht bij saskia.van.den.kieboom@ijd.be

© IJD

© IJD

PLUG & PLAY

In de rubriek Plug & Play dit keer geen speel- of beeldmateriaal, maar een ouderwets boek dat wij willen aanraden aan al wie met jongeren werkt, in welke context dan ook. Het gaat om het gloednieuwe boek *Communiceren met jongeren*, een initiatief van de jeugdorganisatie Mediaraven, specialist op gebied van communicatie en jongeren. *Communiceren met jongeren* bestaat uit negen hoofdstukken, die telkens een hardnekkig cliché over jongerencommunicatie ontcrachten, nuanceren en illustreren met goede voorbeelden. In elk hoofdstuk komt ook een expert aan het woord, die zijn of haar licht laat schijnen op goede jongerencommunicatie. De nadruk van deze publicatie ligt op de praktijk. Via dit boek kunnen organisaties, verenigingen, scholen en overheden zich laten inspireren en de uitdaging aangaan om nog beter met jongeren te communiceren en hen te benaderen met warmte en duidelijkheid. Zodat de informatie die je hen wil geven, hen ook daadwerkelijk bereikt en verder helpt.

Voor de aandachtige lezer: ook IJD wordt in dit boek vermeld. En ja hoor, op het vlak van communicatie doen we het zo slecht nog niet 😊.

Geïnteresseerden kunnen het boek ontlend in onze infotheek.

DE BRAAMBES

Wat na mijn studies? Welke richting moet ik kiezen? Een andere job of toch maar niet...
Kiezen blijft enorm moeilijk. Een klein Franciscaans gebed om inzicht:

*Heer, verlicht de duisternis van mijn hart.
En geef mij het ware geloof,
de gegronde hoop en de onverdeelde liefde,
het aanvoelen en de kennis, Heer,
om te ontdekken en te doen
wat Jij van mij wil.*

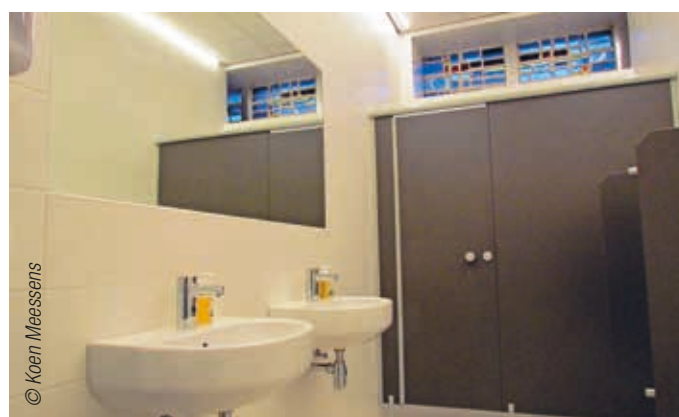
Sint-Franciscus van Assisi

WAS JIJ ERBIJ?

© Ilse Van Haist

Eerste hulp bij ongevallen in Monumentenzorg. Heel geduldig en geconcentreerd kleden interieurwachters van Monumentenwacht deze engel in de Sint-Petrus en Sint-Michielkerk van Antwerpen terug aan. Stukje per stukje passen ze elk snippertje afgebladerde verf terug op de juiste plek en stabiliseren ze het. Zo wordt het beeld in de huidige toestand bewaard. Dergelijke conservaties behoren niet tot het normale takenpakket van de interieurwachters. Hier krijgen ze een workshop in Antwerpen. "Voor ons is dit een eyeopener", vertelt Eva Schoeters, interieurwachter bij Monumentenwacht Antwerpen. "We houden voeling met de realiteit, zodat we bij het opstellen van dossiers de schade veel adequater kunnen formuleren. Bovendien is het nuttig, want we werken preventief en voorkomen dat de toestand verergert. Dat is kostenbesparend." Doel is dat na de conservatie nog een restauratie volgt. Schoeters: "Een goede conservatie koopt tijd om een restauratie grondig te plannen. Want onder druk van de urgentie wordt soms halsoverkop overgegaan tot restauratie zonder eerst grondig alle prioriteiten te bekijken, de mogelijke opties te bestuderen en de eventuele beschikbare subsidies aan te vragen."

© Koen Meessens

De mooiste toiletten van Antwerpen en omstreken, zo maken ze zich sterk bij de Sint-Anna-ten-Drieënkerk in Antwerpen-Linkeroever. In een gedeelte van de kapel bij deze kerk investeerde de kerf fabriek in de installatie van een modern sanitair blok voor heren, dames, mindervaliden én een luiertafel voor baby's en peuters. Met het buitenlicht dat binnenvalt door de prachtige blauwe glasramen van de bekende glazenier Jacques Loire uit Chartres moeten dit wel de mooiste toiletten van de stad zijn. Bovendien zijn ze ecologisch: alle toiletten worden gespoeld met regenwater. Het drinkwater voor de kranen is gedoseerd door een ingebouwde sensor zodat geen drinkwater verspild wordt. Handen kunnen de bezoekers drogen met (gerecycleerde) papieren servetten, wat ook het meest hygiënisch is.

© Frans Sluyts

Op 17 januari 2016 werd Albeiro Vásquez – iedereen noemt hem gemakshalve 'Alvi', zo vertelde hij in 'Relevant' van november – aangesteld tot pastoor in de Sint-Amelbergakerk in Zandhoven. Hij is tevens pastoor van Massenhoven, Viersel en Pulderbos. Alvi is afkomstig uit Colombia, maar was de laatste jaren actief in Tomabous in Spanje, waar hij in 2011 een delegatie van jongeren uit ons bisdom ontving die op weg waren naar de Wereldjongerendagen in Madrid.

Vormelingen van Aartselaar luisteren in Café Colombia naar het verhaal van enkele jongeren van het Vita en Pax-college uit Schoten die tijdens de kerstvakantie op inleefreis naar Colombia trokken. Tijdens de vasten-campagne vroeg Broederlijk Delen aandacht voor de grondproblematiek in dit Zuid-Amerikaanse land.

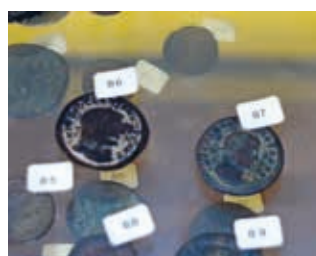

© BD

© OD

In verbondenheid en solidariteit met de kerkgemeenschappen in de Regio van de Grote Meren en in heel Afrika, vierde ons bisdom de jaarlijkse Afrikadag op 3 januari traditioneel samen met de Afrikaanse katholieke gemeenschappen van Antwerpen. Mgr. Valerian M. Okeke, aartsbisschop van Onitsha in Nigeria, ging voor in de sfeervolle eucharistie in de Heilig Hartkerk in Antwerpen in concelebratie met onze bisschop Johan Bonny. De koren van de deelnemende Afrikaanse gemeenschappen gaven de viering klank en kleur. Voor de organisatie tekenden Globant (Bisdom Antwerpen/Wereldkerk), ORBIT Antwerpen, de Heilig Hartparochie, de Franstalige Afrikaanse Gemeenschap CAFCA en de Engelstalige Afrikaanse Gemeenschap AACC. De opbrengst van de collectes op Afrikazondag wordt integraal overgemaakt aan Missio-Pauselijke Missiewerken in Brussel. Onze nieuwe diocesane missionaire dienst Globant blijft een onderdeel van Missio, dat de missionaire diensten in de verschillende bisdommen blijft ondersteunen.

© Martha Hoffenkamp

Van wie is die afbeelding en het opschrift? Komt die vraag je bekend voor? Het was het antwoord van Jezus op de vraag of er belasting betaald moest worden aan de Romeinen. Hij had een denarie in handen, een munt met de afbeeldingen van keizer Tiberius en keizerin Julia. Het opschrift luidde: 'Tiberius, zoon van de goddelijke Augustus'. Een gruwel voor de Israëlieten. Je kent de afloop van het verhaal wel (Matteüs 22, 15-22). Dergelijke munten, net als oude joodse munten zoals de shekel, lagen in een kast van de theologische bibliotheek van het TPC. Vijfenvertig jaren lang konden studenten en belangstellenden ze bestuderen, samen met gebedsriemen, een mesoeza en olielampjes. Het waren paters van ons bisdom die deze kleinoden verzamelden in de jaren 1960. In overleg met een van hen, pater Wilfried Rossel, schonk de bibliotheek de hele verzameling aan het Joods museum in Brussel. Daar zal ze te zijner tijd opnieuw tentoongesteld worden, met dank aan ons bisdom.

© Vormingplus regio Antwerpen

Wil je andere levensbeschouwingen van nabij leren kennen? Deze Russisch-orthodoxe kerk? Of een Senegalese moskee of een Chassidisch leerhuis? Cordoba aan de Schelde organiseert opnieuw wandelingen langs verschillende ontmoetingsplaatsen. Een gastheer of gastvrouw ontvangt je en wijdt je in in de feestmomenten, beleving en symboliek van verschillende levensbeschouwingen. Prijs: 8 euro. Inschrijven (verplicht) bij Vormingplus regio Antwerpen, 03 230 03 33 of via info@vormingplusantwerpen.be of via www.vormingplusantwerpen.be/nieuws/voor-deelnemers/op-bezoek-bij-verschillende-levensbeschouwingen/39/

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

DE SLECHTE REGISSEUR

Op mensen die altijd gewoon zichzelf zijn ben ik helemaal jaloers. Tweeëntachtig jaar oude Janus bijvoorbeeld die alles in een groter verband ziet. Op oudjaar ging Leonore tegen tieners naar boven terwijl Janus nog tv keek en tegen halftwaalf haar warme chocola bracht. "Maar ze reageerde niet. Ik begon aan haar te schudden maar d'r kwam geen asem meer uit", zegt hij enigszins waterachtig, terwijl hij stoemp met chipolata eet en ik aangeschoven ben in de betegelde achterkeuken. "Ik dacht, die krijgen ze hier met een gewone ambulance niet buiten, ze weegt honderd en dan langs die smalle trap, dus ik bel de pompiers en juist op het moment dat ze boven op die leer naar buiten kwam ...", hij laat mes en vork vallen en tekent met beide handen de boog van het uitspansel in de lucht, "... in heel Hoboken tegelijk vuurwerk. Man, dat was zo schoon en allemaal voor ons Leonore." "Dat was voor nieuwjaar, pa!", zegt de dochter, maar ze overtuigt hem niet. Van Leonore wil hij verder kwijt dat zij hem heel haar leven zijn goesting heeft laten doen en zijn eigen heeft laten zijn. En Leonore is lang niet de enige vrouw in Hoboken die weet dat hij dat ook geweest is. Janus heeft op cd's alle liedjes staan die hij in de begrafenis wil. Het kost me handen vol moeite om hem te overtuigen dat het songfestival al voorbij is, maar hij wil zelf voor zijn Leonore toch minstens één lied zingen. De afgeladen kerk houdt haar asem in als Janus naar voor stapt en

tegen de urn Udo Jürgens' *Merci, Chérie* begint te zingen zonder ook maar de minste trilling in zijn stem. Ik neem hem onder de arm als we achter de lijkwagen met de dadellijk te strooien as lopen. "Nu heb ik meer tijd, als ge wilt kom ik zingen voor uw zieken, als ge het op tijd afspreekt", zegt hij. "Janus laat ons nu eerst hier achter die corbjaar lopen," zeg ik, "de rest kan later." We komen bij de strooiweide en terwijl de bediende de strooibus langzaam ledigt, roept Janus voor het voltallige gezelschap: "Zie nà toch, zo'n schoon vrouw en d'r schiet maar dat van over!" En dan met zijn vinger in de richting van de wolken tegen God: "Gij zijt ne slechte regisseur!" Ik troost hem en zeg: "Allé jong, ze speelde toch in een heel schoon stuk!" "Dat is!", zegt hij instemmend.

Ronald Sledsens

Ronald Sledsens

© Jan Welfens

relevant
geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:

NEERKNIELLEN BIJ MENSEN IN NOOD

www.relevant-bisdomantwerpen.be